

ERLING FOLKVORD
(red.)

OSLO 1982

Håndbok i kampen mot nedskjæringer

Utgitt av Oslo Rød Valgallianse

November 1981
www.pbl.no/erlto (2020)

Bruk RVs plass i bystyret

Rød Valgallianse bruker plassen i bystyret til å tale Oslobefolkningas sak mot nedskjæringspolitikken. Vi er glad for å bli kontakta om saker og forslag som bør reises i forbindelse med budsjettbehandlingen. Ring til oss eller stikk innom kontoret hvis det er saker du mener vi bør ta opp. Oslo RVs kontor finner du i Bernt Ankersgt. 6B, 4. etg. Tlf. 41 40 32. Postadresse: Boks 211, Sentrum, Oslo 1.

Kommunens timeplan

Tirsdag 3. november. Budsjettforslaget som er utarbeidd i samsvar med bystyrets vedtak av 21. mai 1981 offentliggjøres.

Mandag 9. og tirsdag 10. november. Finansutvalget — som består av Ordføreren og de 8 kommunalrådene — har heldagsmøte om budsjettet i Heftyevillaen.

Mandag 23. november. Formannskapet har møte om budsjettet.

Onsdag 2. desember. Bystyret har ordinært møte som bl.a. skal behandle tilleggsbevilgninger på budsjettet for 1981. Tilleggsbevilgningene må formelt sett dekkes ved at underskuddet i 1981 overføres til 1982.

Torsdag 10. og fredag 11. desember. Bystyret har heldagsmøter som behandler og vedtar budsjettet for 1982.

Tilleggsinnstillinger fra finansrådmannen. Finansrådmannen vil lage flere tilleggsinnstillinger i tida fra 3. november og fram til bystyremøtet. Bl.a. vil forslag om økte trikketakster komme i en av disse. Og etter at Høyre-regjeringa den 2. november har lagt fram sine endringer til statsbudsjettet, må Finansrådmannen regne ut de virkningene dette får i Oslo, og foreslå hvilke følger det skal få.

Ny budsjetttrunde i 1982. Budsjettnedskjæringene som følger av bystyrevedtaket fra 21. mai, er så store at bystyret trolig ikke klarer å vedta et ferdig budsjett på desembermøtet. Sannsynligvis må de gjøre vedtak som pålegger de ulike etatene å gjennomføre nedleggelse/innsparinger for bestemte summer. Gjennomføringa av dette vil så komme opp på møtene i Sykehusutvalget, Sosialutvalget, Skolestyret, Sporveistyret osv. i begynnelsen av 1982. Gjennomføring av konkrete nedleggelse vil trolig i hovedsak komme etter en slik andre runde i de ulike kommunale utvalgene. Men er situasjonen alvorlig nok, kan slik formell behandling i utvalgene gjøres raskt unna.

Det er også mulig at problemene blir så store at bystyret må foreta en fullstendig ny gjennomgang av hele budsjettet. I februar blir resultatet av skatteoppgjøret mellom Oslo og nabokommunene for 1981 klart. Det kan komme til å vise at underskuddet i 1981 ble enda større enn venta. Tariffoppjøret til våren kan også komme til å bli brukt som begrunnelse for en ny gjennomgang av hele budsjettet.

ERLING FOLKVORD
(red.)

OSLO 1982

Håndbok i kampen mot nedskjæringer

Utgitt av Oslo Rød Valgallianse
-November 1981-

1. omslagsside:
(Foto: Klassekampen)

Forord

Det er to hovedgrunner til at Oslo Rød Valgallianse har gitt ut dette heftet.

— Vi ønsker å gjøre kjent RVs synspunkter på den økonomiske politikken som fører til nedleggelse og nedskjæringer i en rekke offentlige tjenester. Vi tror en del av de opplysningene vi legger fram her vil komme til nytte i kampen for å forsvare befolkningas hevdvunne rettigheter på mange felter.

— For det andre mener vi at Oslo kommune forsømmer sin selvsagte informasjonsplikt overfor de skattebetalerne som både betaler politikernes feite lønninger og i tillegg må tåle alle nedskjæringene. Derfor gjør vi grundig rede for hva som er hovedtrekkene i budsjettopplegget for Oslo kommune 1982. Det tjener Oslo kommune til liten ære at Finansrådmannens budsjettforslag er trykt i så lite opplag at folk flest stort sett ikke har mulighet til å få se det. Vi synes det ville være et framsteg om kommunen selv sørger for å gi ut *den* delen av informasjonen neste år. Det burde ikke være det minste partiet i bystyret som må sørge for at folk flest skal bli kjent med hva de største partiene planlegger.

Vi vil gjerne høre reaksjoner fra de som bruker dette heftet.

Oslo, 5. november 1981
Oslo Rød Valgallianse

Innholdsfortegnelse

1. Den store omfordelingspolitikken 1977—81	s. 5
2. litt om statsapparatet	s. 13
3. Kommunearistokratiet i Oslo	s. 15
4. Rik stat og fattige kommuner	s. 20
5. Oslo i 80-åra	s. 22
6. Oslo 1982: Hovedtrekk i budsjettet	s. 25
7. 800 kr. i avgiftsøkninger pr. person	s. 28
8. Slutten for en gratis skole for alle	s. 29
9. Barnehagene	s. 35
10. 1982 — et nedleggingsår i helsevesenet	s. 38
11. Sykehjemsutbygginga	s. 42
12. Overtallig eller oppsagt, hva er forskjellen?	s. 45
13. Kollektivtransporten	s. 47
14. Willoch endrer statsbudsjettet	s. 50
15. Boligpolitikken i Oslo	s. 51
16. De statlige tilskuddsordningene	s. 55
17. Hva trenger du å vite?	s. 57
18. Kildehenvisninger	s. 59

1. Den store omfordelingspolitikken 1977—81

— Finnes det et overskudd i norsk økonomi?

Dette spørsmålet vil gå igjen i all debatt om avgiftshevinger og budsjettnedskjæringer. Herbergistene vil få høre at overnattingsprisen på Krohg'en skal firedobles fordi kommunen mangler penger. Elevene på Løren skole får høre samme begrunnelse for at løftet om nybygg blir brutt. Og det er mangel på penger som har tvunget fram et budsjettopplegg som forutsetter at 1418 kommunale stillinger skal strykes av lønnslistene.

Oslos ledende politikere vil opplyse at kommunen gikk med underskudd i 1980 og at det blir et nytt underskudd i 1981. Og så vil de si at vi i alle fall må sørge for at nedleggelsene gjennomføres med en sosial profil. — Og vi skal straks si oss enige på ett punkt. Det *er* et faktum at Oslo kommunes inntekter er mindre enn utgiftene. Men før vi går inn på hvorfor det har blitt slik, skal vi se litt på hele den norske økonomien.

Trass i alle erklæringer om de dårlige tidene, så har det hvert eneste år hittil blitt skapt større verider i Norge enn året før. Dette vises i tabellen over årlig økning i brutto nasjonalprodukt. Det er i de 4 åra som tabellen dekker at regjeringa har hevdet at alle må spenne livreima inn.

Årlig økning i brutto nasjonalprodukt 1977—1980

1977	1978	1979	1980
+3,6%	+4,5%	+4,5%	+3,8%

(Kilde: Nasjonalbudsjettet 1982, side 157).

Hvis det ikke skjedde en omfordeling av noe slag, ville alle sektorene i økonomien ha en reell økning like stor som brutto nasjonalproduktet. Når det i en slik situasjon blir sånn at noen får mindre enn før, da skyldes ikke det ressursmangel. Det må skyldes at noen andre har fått mer. Altså at det har skjedd en økonomisk omfordeling.

Den norske staten lager nokså pålitelig statistisk materiale som forteller om innholdet i den omfordelingspolitikken siden regjeringa Nordli la om kursen i den økonomiske politikken på senhøsten 1977. Det er en kjent påstand at «vi levde over evne» her i Norge fra 1974 og fram til 1977. Derfor må vi nå spenne inn livreima.

I det offisielle nasjonalregnskapet deles brutto nasjonalproduktet inn i

Forklaring til tabellen. Tallene viser hvor stor prosentdel hver av de tre områdene fikk. At det samtidig skjedde en reell vekst fra år til år, går ikke fram av disse talla. Når summen for ett år er over 100, betyr det at det ble brukt større verdier enn det som ble skapt i Norge. Det betyr at det er tatt opp lån i utlandet. Når summen er mindre enn 100 i ett år, betyr det vi tilsammen har brukt mindre verdier enn de som er skapt i løpet av året.

tre hoveddeler: Privat forbruk, offentlig forbruk og brutto investering. Hvis det var slik at det var folk flest som hadde levd over evne, så skulle det slått ut i en voldsom vekst i det private forbrukets andel.

I tabellen og figuren som viser anvendelsen av brutto nasjonalprodukt fra 1960-åra og fram til 1980 ser du hva som virkelig skjedde.

Brutto nasjonalprodukt etter anvendelse									
(Alle tall er i prosent)									
	<i>60-åra</i>	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980
Privat forbruk	57.4	52.1	51.0	52.2	52.4	54.2	52.0	50.2	47.1
Offentlig forbruk	13.9	18.2	18.3	19.3	20.0	20.2	20.4	19.7	18.9
Brutto investering	28.8	30.1	33.6	35.2	37.1	36.3	28.5	27.4	28.1
Sum	100.0	100.4	102.9	106.7	109.5	110.7	100.9	97.3	94.1

Kilder: Nasjonalregnskapstall 1962—78, NOS B 48, Økonomisk Utsyn over 1980.

— Det var et overforbruk fra 1974 til 1977

Om vi først ser på den nederste linja i tabellen, så er det klart at fra 1974 til 1977 så brukte vi mer enn det den norske verdiproduksjonen ga grunnlag for. Hele 110,7 prosent i 1977. I alle hovedsak ble dette dekket ved utenlandslån.

— Men det var ikke «vi» som var årsak til det

Den delen som gikk til privat forbruk økte riktignok i åra 74—77. Men det dreide seg i praksis bare om å ta igjen det forsømte fra åra før. Som mange vil huske var det noen elendige tariffoppgjør i begynnelsen av 70-åra. Momsen var innført, men det ble ikke gitt noen lønnsmessig kompensasjon. Resultatet ble en markert nedgang i kjøpekraft. Når bare 51 prosent gikk til privat forbruk i 1974, så var det en historisk bunnrekord. Økningen fram til 1977 brakte bare det private forbruket opp på nivået fra 1970. Og enda i 1977 lå det klart under gjennomsnittet for 60-åra.

Den andelen som gikk til offentlig forbruk økte også med et par prosent i æra fra 74 til 77. Men i det store bildet var denne økningen ikke særlig avgjørende.

— Det var *de* som levde over evne

Det var brutto investeringer som virkelig sto for økningen i disse åra. Og økningen er kraftig. Aldri tidligere i historia har en så stor andel av brutto nasjonalprodukt gått til investeringer som i åra 75—77. Sjøl ikke i oppbyggingsåra etter den andre verdenskrigen nådde man en så stor andel.

Det er altså ikke snakk om at «vi» levde over evne. Det var borgerskapet som investerte vesentlig mer enn det den norske produksjonen ga rom for. Differansen måtte dekkes i utlandet. Det er forklaringa på den sterke veksten i utenlandsgjelda.

— Men det er «vi» som betaler

Av tabellen kan vi da også se hvem som må betale gildet etterpå. Riktignok har investeringsandelen gått ned fra 1977 til 1980, men bare for å legge seg på normalnivået fra 60-åra. Fra og med 1979 utgjør offentlig forbruk en synkende andel. Dette er et nokså oppsiktsvekkende brudd i en langvarig tendens til økning.

Men det er andelen til privat konsum som virkelig har sunket drastisk. Fra 54.2 til 47.1 prosent. Dette er et nytt historisk bunnivå. Statistisk sentralbyrå har beregna slike tall helt tilbake til 1865. Aldri før har en så liten del av «kaka» gått til privat forbruk.

Historisk vil det private forbruket ha en viss synkende tendens som andel av brutto nasjonalprodukt. Bl.a. på grunn av en stadig effektivisering av produksjonen og en viss økning av det offentlige forbruket. Men bruddet i 1977 er ikke en del av en slik langsiktig historisk tendens. Det er et svært dramatisk brudd knytta til den store omfordelinga av verdiene etter 1977.

Endelig ser vi av tabellen at det i åra 1979 og 1980 ble brukt mindre enn det som ble skapt av varer og tjenester her i landet (henholdsvis 97.3 og 94.1 prosent).

Hovedårsaken til dette er at de har tatt fatt på ei svært rask nedbetaling av utenlandsgjelda. Og selv om det ikke var vårt private forbruk som var årsak til overforbruket i 1974—77 så brukes gjeldsnedbetalinga nå som begrunnelse for at vi skal godta senka levestandard! Vi må finne oss i dårligere levestandard for at kapitaleierne skal bli i stand til raskt å betale tilbake den gjelda som de sjøl stifta da de investerte mer enn norsk verdiskaping ga grunnlag for. Politisk sett er dette litt av en genistrek.

— Norge får mer og mer å rutte med

Staten sørger også for at det lages nøye statistikk over *Norges disponible inntekt* hvert år. En kommer fram til denne disponible inntekta ved først å trekke kapitalslitet fra bruttonasjonalproduktet. Kapitalslit er slitaskjen på maskiner, fabrikker og anlegg. Og dessuten trekker de fra det som kalles «renter og stønader til utlandet». Hvis Norges disponible inntekt skrumpet inn, da får vi mindre å rutte med. Hvis den øker, da får i alle fall noen av oss mer å rutte med.

Vi har på grunnlag av nasjonalregnskapets tall satt opp en tabell som viser økninga både i antall kroner og i prosent. Den nederste linja i tabellen viser økninga i såkalt faste priser, dvs. når prisstigninga er trukket fra.

Norges disponible inntekt 1978—80

	1978	1979	1980
Milliarder kroner	169	188	231
Økning i prosent	+ 16,6%	+ 11,2%	+ 22,9%
Økning i prosent i faste priser	+ 4,1%	+ 6,8%	+ 11,7%

Kilde: Nasjonalbudsjettet for 1982, side 159 og Økonomisk Utsyn over 1980, side 135.

Dette betyr ganske enkelt at Norge de tre siste åra har fått mer og mer å rutte med, vi har fått større og større verdier til rådighet. Og veksttakten har vært økende fra 4,1% i 1978 til 11,7% i 1980. Det er dermed klart at uansett hvor bunnskrappt Oslos og andre kommuners pengekasser er, så er det ikke noen absolutt pengemangel i Norge som er årsak til offentlige nedskjæringer som vi opplever. Det er all grunn til å spørre, hvor har de økte verdiene tatt veien?

— Omfordeling i næringslivet

1981 er det fjerde året på rad da kjøpekrafta går ned for de aller fleste lønnstakere. Så det virker nokså sikkert at den store økningen ikke har forsvunnet over bedriftenes lønnsbudsjetter. I næringslivet deles det økonomiske resultatet mellom lønnstakere og eiere. Det har vært en jevn tendens i Norge fra tidlig på 1950-tallet og til 1977 at lønnsandelen har vært økende.

I tabellen nedenfor har vi samla nasjonalregnskapets tall for hvordan fordelinga har vært mellom eierinntekt og lønninger på siste halvdel av 1970-tallet.

Fordelinga av verdiskapinga i næringslivet mellom eiere og lønnstakere

	1976	1977	1978	1979	1980
Lønn	68,5%	70,0%	67,4%	63,0%	57,3%
Eierinntekt	20,0%	18,3%	21,0%	26,5%	32,3%

Kilde: Økonomisk utsyn over 1980, side 4, tabell H og J. Summen hvert år blir ikke 100%. Det skyldes at innbetalingene av arbeidsgiveravgift til folketrygda ikke er tatt med her.

I 1977 utgjorde altså lønnsutbetalingene så mye som 70 prosent av verdiskapinga i næringslivet. 3 år senere var lønningene redusert til vel 57%. Statistisk sentralbyrå gir følgende kommentar: «Dermed er lønnsandelen for bedriftene på to år bragt tilbake til nivået fra begynnelsen av 1950-årene, etter å ha vært i nesten uavbrutt stigning i alle mellomliggende år».1)

— Hvor ble det av veksten i 1980

Det var ved årsskiftet 1977/78 at DNA-regjeringa la om den økonomiske politikken kraftig. Den såkalte motkonjunkturpolitikken ble oppgitt. Den

store omfordelingspolitikken kom i stedet. Tabellen over fordelinga av brutto nasjonalproduktet viste at i 1980 var det hele 6 prosent som ikke ble brukt i Norge. Men likevel økte også den delen som *ble* brukt i Norge svært kraftig. La oss se nøyaktig på hvor økningen i den disponible nasjonalinntekten ble av i 1980.

Sett under ett var økningen på 42,7 milliarder kr. Dette fordelte seg med 19,4 milliarder — eller 32,7 prosent — økning i offentlig disponibel inntekt, og 23,3 milliarder — eller 18,0 prosent — økning i privat disponibel inntekt.²⁾ Det var altså kraftig økning både i den private og den offentlige sektor.

Men innenfor den private sektoren var det noen som ble rikere og andre som ble fattigere. «Den reelle økningen i samlet privat disponibel inntekt falt i begge disse årene (1979 og 1980) i sin helhet på selskaper, herunder selskaper med utenlandske eierinteresser».³⁾

Innenfor den offentlige sektoren er det staten som har tatt så godt som hele den reelle økningen i disponibel inntekt. Finansrådmannen i Oslo regner med at det ikke skjedde noen reell økning i kommunenes disponible inntekter i 1980.⁴⁾

— Sammenfatning

Hvis vi summerer opp innholdet i den store omfordelingspolitikken som er ført siden årsskiftet 1977/78, kan vi med grunnlag i statens eget tallmateriale slå fast:

1. Offentlig og privat forbruk utgjør år for år en synkende andel av brutto nasjonalproduktet.
2. I næringslivet er lønningenes andel av verdiskapninga sunket drastisk og eierinntektenes andel økt tilsvarende.
3. Den voldsomme økningen i Norges disponible inntekt i 1980 falt i sin helhet på staten og på eierne i næringslivet. Kommunenen og lønns-takerne hadde ingen økning.

— Den store statsgjelda

Statens utenlandsgjeld er gjerne det store argumentet som likevel skal få oss til å godta alle slags nedskjæringer. For uansett hvem det var som levde «over evne» i 1975—77, gjelden må betales. Den norske statens utenlandsgjeld var pr. 30. juni 1981 på 37,5 milliarder. Men det som ikke opplyses så ofte er at den norske staten allerede har bygd seg opp en svær formue i utlandet. Dette har skjedd ved at Norges Bank, som eies av staten, har kjøpt opp aksjer og plassert penger i utenlandske banker. Pr. 30. juni var denne utenlandsformuen vokst til hele 33,3 milliarder kr.⁵⁾

Vi får dermed dette regnestykket:

Statens utenlandsgjeld	37,5 milliarder
Statens utenlandsformue	33,3 milliarder
<hr/>	<hr/>
Statens nettogjeld i utlandet pr. 30.6-81	4.2 milliarder

Dermed er det klart at den virkelige norske statsgjelda nå er helt ubetydelig. Statens samla inntekter i 1981 er anslått til 140,5 milliarder. Og statens regnskapsoverskudd i år er av regjeringa sjøl anslått til å bli vel 13 milliarder. Sett i forhold til dette, kan ikke en utenlandsgjeld på 4,2 milliarder brukes som argument for noe som helst.

— Finnes det da et overskudd i norsk økonomi?

Blant norske og utenlandske finanseksperter er det ingen uenighet om at svaret på dette spørsmålet er ja. Og de er også enige om at det er gode muligheter for at overskuddet vil øke. Det er derimot svært sjelden at de sier noe offentlig om dette her i Norge.

Banksjef Tor Moursund, som var en av de sterkeste kandidatene til finansministerjobben i Willochs regjering, holdt i april foredrag om norsk økonomi i det norsk-amerikanske Handelskammeret i New York:

«En norsk kapitaleksport på bortimot 600 milliarder kroner er sannsynlig i løpet av tiåret som starter i 1985. . . . Banksjef Moursund anså det som et realistisk mål å hente 10 prosent av Norges fremtidige disponible inntekter fra avkastninger på norske investeringer i utlandet. Han karakteriserte forøvrig den norske økonomien som en av verdens sterkeste. Det var et nøkternt, men forholdsvis optimistisk bilde av norsk økonomi som ble tegnet i banksjef Moursunds tale». ⁶⁾

Det er framtidsutsiktene for norske kapitaleiere som Moursund beskriver her. Han mener at det skal bli mulig å plassere så store norske investeringer i utlandet at avkastninga skal utgjøre en tiendedel av nasjonalinntekta en gang tidlig på 1990-tallet. Slik norsk økonomi er nå, vil en tiendedel av nasjonalinntekta være 23 milliarder kroner. Nasjonalinntekta vil sikkert fortsette å øke. Men det er uansett lett å tenke seg at det er ufattelige summer som må føres ut av Norge og investeres i utenlandsk produksjon for at bare avkastninga skal komme opp i en sånn størrelsesorden. — For å si det helt enkelt: Ingen norsk finansmann ville kommet med slike uttalelser i en slik forsamling, hvis han ikke visste at det var mulighet til at det kan gå i oppfyllelse.

En sammenligning med England kan gi en pekepinn om hva denne 10-prosenten betyr. Da England for lenge siden var på høyden som imperialismakt, kom de så langt at avkastninga av utenlandsinvesteringene utgjorde noe sånt som en tiendedel av nasjonalinntekta. Det banksjef Moursund håper på er at Norge skal tangere eller til og med slå denne verdensrekorden. Hvis det går slik Moursund håper, betyr det selvsagt ikke at utenlandsfortjenestene blir brukt i Norge. Kapitaleierne vil da som nå mene at de må investere der profitten er størst. Og er ikke det i Norge, vel da investerer de andre steder.

Norske finansketser bruker mye krefter på å planlegge hvordan de skal kunne nå det målet som Moursund skisserer. I fjor høst ble bl.a. visepresidenten i den amerikanske bankgiganten Citibank invitert til Norge. Han

holdt foredrag for norske bedriftseiere og finansfolk om «Norge som kapitaleksportør». Han sa bl.a.:

«Etter nedbetaling av statlig gjeld, sett bort fra gjeld på andre sektorer, vil et overskudd på 15 milliarder norske kroner hvert år være tilgjengelig for investeringer fra midten av 1980-årene, la oss si 1986».7)

Dette gir en klar slutning: Fra 1985 eller 1986 regner norske kapitaleiere med storstilte norske investeringer i utlandet. Det er også klart at fortjenestemulighetene er så store, at de er villige til å satse svært mye på å framtidssiktene skal bli virkelighet.

Det som nemlig er like klart er at Moursunds framtidsvyer forutsetter en omfattende endring i den norske økonomiske politikken. Enkelt sagt, de må *hindre* at milliardene blir brukt opp til ulike gode men lite profitable formål i Norge.

Opplegget for Oslo og andre kommuners budsjett i 1982 er et ledd i bestrebelsene på å hindre at vi bruker opp her i Norge, de milliardene som Moursund og Quitter mener bør investeres i utlandet.

— Vi har bruk for overskuddet i Norge

Det ligger mye kald kynisme bak visepresident Quitters og banksjef Moursunds uttalelser. De forutsetter nemlig at det lykkes å legge om den norske innenlandsøkonomien så kraftig at overskuddene ikke blir brukt opp innenlands. Og dette vil få alvorlige følger. En ting er at det ikke blir mulig å ta fatt på løsninga av oppgaver som krever store fellesutgifter over offentlige budsjetter. Men det er også slik at store grupper er nødt til å få dårligere kår enn det de har i dag. Vi skal her bare trekke fram tre nokså tilfeldige eksempler på oppgaver som bør løses, og som kan løses. Vel og merke hvis vi bremses opp eller stanser den planlagte kapitaleksporten.

Alderspensjonistene

Alle som er over 67 år har rett til alderspensjon. Antall alderspensjonister vil øke fra 528 000 i 1981 til 562 000 i 1985. Og det vil i 1985 være 81 000 flere av dem som har rett til tilleggspensjon enn det er i 1981. På 5 år vil dette øke de reelle utgiftene til alderspensjoner med omtrent 17 prosent, eller med 2,7 milliarder.⁸⁾

Sykehjemsbehovet

— Bare i Oslo er det ifølge kommunens egen statistikk noe sånt som 2100—2200 gamle mennesker som pr. i dag er så dårlige at de skulle hatt plass i sykehjem straks. Antallet gamle øker og Kontoret for eldreomsorg mener at det i 1985 vil være bruk for å ha i drift ca. 3000 flere sykehjemsplasser enn vi har i dag.⁹⁾ Regna etter 1981-priser vil dette bety økte årlige driftsutgifter med noe sånt som 380 millioner.

Kommuneunderskuddet

— I 1980 hadde Norges kommuner og fylker tilsammen et driftsunderskudd på 3,9 milliarder kroner. (Tallet er basert på foreløpig regnskap og kan avvike litt fra det endelige). Dette underskuddet skyldes ganske enkelt at kommuner og fylker ikke fikk inntekter nok til å *holde i gang* de tiltakene som allerede er der.

Når staten har store budsjettoverskudd hvert år, er det rimelig å kreve at noe av dette skal brukes til å dekke behova på disse tre områdene. Men da ser vi at overskuddet som skulle investeres i utlandet kan komme til å skrumpe inn raskt. Som vi ser, ville det koste noe sånt som 7,0 milliarder bare å dekke behova på de tre områdene som er nevnt her. Det betyr at hvis alderspensjonistenes rettigheter ikke skal begrenses, hvis en skal bygge de sykehjemsplassene som sårt trengs i Oslo og hvis staten skal dekke kommunenes driftsunderskudd, så vil altså disse tre formåla alene stikke av med nesten halvparten av det overskuddet som den amerikanske bankpresident Quitter mente skulle være disponibelt for utenlandsinvesteringer fra 1985 eller 1986.

— Sett fra en kapitaleiers synspunkt

Fra en kapitaleiers synspunkt blir derfor de tre gode formåla som er nemnt her, en direkte trusel mot planlagte finanseventyr i utlandet. For selv om overskuddene i norsk økonomi er store, og selv om de vil øke kraftig igjen fra 1985—86, så er de ikke ubegrensa. Og det går ikke an å bruke pengene på to steder. Hvis reglene for alderspensjoner blir opprettholdt, ja da blir det 2,7 milliarder mindre å investere i utlandet i 1986. Hvis de gamle pleiepasientene i Oslo får de sykehjemsplassene de trenger, så ryker det årlig noe sånt som 400 millioner der også. Lista over liknende gode formål er lang.

Problemet for kapitaleierne er at de store overskuddene gjør at vi kan påvise at det selv innafor kapitalismen må være mulig å dekke slike behov. Det er kapitalismens aller mest umenneskelige sider som trer fram, når vi ser at de vil skjære ned kommunale budsjetter og alle slags velferdstiltak, for i stedet å kunne plassere pengene der det er aller mest lønnsomt. Det er dette den store omfordelingspolitikken dreier seg om. Og kommunebudsjettet for Oslo 1982 er bare en liten del av spillet.

2. Litt om statsapparatet

Folk greide seg med mindre materielle goder før enn det vi gjør nå. Behova er samfunnsmessig bestemt. Etersom produktiviteten historisk har utvikla seg har menneskene lagt seg til nye vaner etter økninga i produktiviteten og utviklinga av mangfoldet av produkter.

Produksjonen er verdiskaping. Den delen av de produserte verdiene vi forbruker for å leve, kan vi kalle for vår reproduksjonsverdi.

Langt tilbake i tida produserte menneskene bare det som var nødvendig for den umiddelbare overlevelse. Produksjonen ga ikke noe verdioverskudd.

Da var det umulig for noen mennesker å leve av det andre mennesker produserte. Dersom en forsøkte det, så ville produsentene måtte dø, og med dem ens inntektskilde.

Det var først når menneskene hadde utvikla produktiviteten sånn at det ble produsert et overskudd at det ble mulig for noen å leve av andres arbeid.

Overskuddsproduksjonen la grunnlaget for en klassesdeling av samfunnet og utviklinga av en administrasjon. Det skjedde en deling av samfunnet i klasser, en klasse som arbeidet produktivt og skapte verdiene som alle skulle leve av, og en klasse som ikke arbeidet i produksjonen, men som administrerte den og som levde fett på andres arbeid. Dette var opprinnelsen til dannelsen av administrative enheter og statsdannelser.

Slavestaten var slaveeierens stat, føydalstaten var føydalherrenes stat og den borgerlige staten er borgerskapets stat.

Borgerskapet bruker staten til å administrere produksjonen og samfunnslivet i Norge.

Stortinget og regjeringa som leder staten fastsetter lovene som skal regulere samfunnslivet og produksjonen og lager planer for produksjon, forbruk og hva overskuddet skal brukes til. Disse planene kommer til uttrykk i statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet.

Fylkene og kommunene er underavdelinger av staten som administrativt apparat og står for den daglige administrasjonen av avgrensede geografiske områder innenfor de rammene det sentrale statsapparatet, regjering og storting gir gjennom økonomiske rammer og lovgivning.

Noen vil hevde at produksjonen i Norge stort sett er på private hender. Det er riktig, men vi må huske på at staten fastsetter rammer for dette også gjennom skatte og avgiftspolitikken.

Fylkenes og kommunenes underordning under det sentrale statsapparatet tillustreres godt gjennom at staten fastsetter lånekvoter for kommunene og bestemmer til hvilke formål det er tillatt å ta opp lån. Dette står det mer om i kapitlet om de statlige overføringsordningene. Staten bestemmer hvor mye kommuneskatt det er lov til å innkreve og yter tilskudd til kommunenes drift etter nærmere angitte bestemmelser.

Staten, fylkes- og kommuneadministrasjonene er borgerskapets maktapparat.

Det betyr ikke at all virksomhet i det administrative apparatet er negativ, men det betyr at borgerskapet bruker denne virksomheten til kontroll av befolkninga forøvrig.

De offentlige budsjettene er som sagt planer for hvordan en skal bruke den delen av det produserte overskuddet som ikke har havna direkte i borgerskapets private lommer. Den delen som havner i borgerskapets private lommer kan en se bruken av ved å ta seg en tur i Holmenkoll-åsen.

Endel av det produserte overskuddet brukes til fellesgoder som helse- og sosialstell, kollektiv transport, idrettsanlegg, skoler osv.

Dette er bra, det øker vår livsstandard og kan faktisk sees som en del av lønna vår. Riktignok må vi betale avgifter hver gang vi benytter endel av disse godene, men avgifta dekker ikke driftsutgiftene. Endel av servicen er også gratis, dvs. vi betaler den jo gjennom skatter og avgifter, men ikke ved å løse billetter hver gang vi bruker dem.

Slike offentlige servicetiltak utgjør endel av reproduksjonsverdien vår.

Når endel av disse fellesgodene skrumper inn ved tilstramninger på de offentlige budsjettene så er det uttrykk for at borgerskapet forsøker å presse ned den delen av de produserte verdiene som skal gå med til vår reproduksjon og øke den delen av de skapte verdiene som skal stå til rådighet for deres eget luksusforbruk og til investeringer i jakten på stadig mer fortjeneste.

Så lenge den borgerlige staten består vil vi stadig på nytt og på nytt møte sånne angrep på fellesgodene.

Historia viser at det til tider har nytta å slå tilbake sånne angrep, mens det til andre tider har mislyktes. Mye har vært avhengig av folks vilje og evne til å kjempe. Er viljen tilstede nå?

Dersom vi noen gang skal kunne unngå sånne angrep på reproduksjonsverdien vår, så må vi kjempe fram en sosialistisk stat, en arbeiderklassens stat, hvor arbeiderklassen sjøl bestemmer forholdet mellom sin reproduksjonsverdi og investeringer for framtida.

3. Kommunearistokratiet i Oslo

— et styringssystem for 10 millioner kroner

Mens kommunepolitikere i andre kommuner gjør mer og mindre aktiv motstand, har Oslos ledersjikt i år etter år bare avfunnet seg med statens nedskjæringer. Protestene har vært av det milde slaget.

Det er to hovedgrunner til dette:

1. Det politiske ledersjiktet i Oslo lever helt avsondret fra virkningene av den nedskjæringspolitikken de selv administrerer.

2. Lederne i Oslo føler seg mer lojale overfor og mer knyttet til de delene av borgerskapet som har makta i regjeringa og over de største finansgruppene i Norge, enn det som er vanlig ellers i landet.

I Oslo er det flere dusin folkevalgte råd, utvalg og styrer. Bare i bydelsutvalgene og deres underutvalg er det trolig mer enn tusen personer som har ett eller annet «verv». Men om vi gransker den kommunalpolitiske virkeligheten, ser vi at alle de viktige avgjørelsene på kort sikt, og alle de store retningslinjene på lang sikt, avgjøres av 9 personer. Disse 9 er *kommunalaråder*. Ordninga ble oppfunnet i 1972. Å være kommunalaråd i Oslo er et av de aller feitestе politiske beina i Norge. I dag er årslønna på 224 480 kr., altså mer enn det som er vanlig årslønn for en stortingsmann. I tillegg har hver kommunalaråd sin egen politiske utplukkede sekretær. Disse sekretærene har ei årslønn på 150 000., eller et lønnstrinn over en stortingsmann. For disse folka ville det bety å gå ned i lønn om de ble valgt inn på Stortinget.

Kommunalarådene i dag er:

Albert Nordengen (H). Han har et ekstra tillegg fordi han er ordfører.

Per Høybråten (Kr.F.)

Tove Heggen Larsen (DNA)

Sturle Kojen (DNA)

Hans Svelland (H)

Sigurd Østen (H)

Odd Wivegh (DNA)

Martha Seim Valeur (H)

Jon Erlien (DNA)

Kommunalarådene er altså partipolitikere og utpekes av partiene, til forskjell fra de ansatte lederne for de ulike etatene. Av dem er det *rådmenene* som er de øverste lederne, men de er altså ikke partipolitikere. De er ved stillingsinstruks pålagt å arbeide bare innenfor de rammer og vedtak som gjøres av de folkevalgte. Og blant de «folkevalgte» er det altså de 9 kommunalarådene som er de allmektige.

De 9 medlemmene i Finansutvalget har makt i Oslo. Her er de samla til budsjettmøte med rådmennene. Denne forsamlinga koster Oslos skattebetalere omtrent 4,5 mill. kr. i lønnsutgifter hvert år. (Foto: Klassekampen)

Slik hersker de 9 over Oslo

Når det gjelder daglige og kortsiktige avgjørelser, utgjør de 9 Finansutvalget. Alle viktige saker forelegges dette utvalget før de behandles i formannskap og bystyre. De 9 er også med i disse to organene, og det er sjelden at formannskap eller bystyre fatter vedtak på tvers av Finansutvalget.

Når det gjelder mer langsiktige saker, er de 9 Planutvalget. Her trekkes de store retningslinjene opp.

I tillegg er de 9 formenn og ledere for alle de folkevalgte avdelingsutvalgene i Oslo. Ved siden av kommunalråden er det 6 medlemmer i hvert utvalg. Alle er bystyremedlemmer. Dermed er kommunalrådene sikret styring over alle områder av byens virksomhet der det fattes viktige avgjørelser. Ikke nok med at de andre utvalgene er å betrakte som «underordnede organer». I tillegg sitter kommunalrådene med den daglige styring og møteledelsen.

Fordi kommunalrådene er de mest innflytelsesrike i sine partier, kan de også herske over partigruppene. De har en voldsom autoritet i sine partier. Et medlem av et kommunalt utvalg på lavere nivå har ingen lyse utsikter til politisk karriere dersom hun/han legger seg ut med en av sine kommunalråder.

En av grunnene til denne lojaliteten er de *økonomiske* fordelene som fordeles mellom de ulike sjiktene i kommunearistokratiet i Oslo. Det dreier seg ikke om småpenger. Ca. 700 personer hadde i 1980 7,2 mill. til rådighet som honorarer. I tillegg kommer det et mindre antall millioner i form av representasjon, fester og bespising, studiereiser osv.

Formannskapet har 21 medlemmer. 10 av disse har sikret levemåten som kommunalråder og formann i Byggekomiteen. Hvis de andre medlemmene ikke har andre verdifulle kommunale bein, er de sikret en minimumsgodtgjørelse på 28 715 kr. Men det er ikke mange som kommer så dårlig ut.

De som er nestformenn i avdelingsutvalgene, får nemlig 47 859 kr. for den jobben. Det samme gjelder nestformennene i Bygningsrådet og Byggekomiteen. Skolestyrets formann har lønn som kommunalråd. Skolestyrets varaformann får 66 780 kr. De 7 medlemmene av skolestyrets hovedkomité får 28 715 hver. Det samme får formannen i styret for Lysverket.

Dette er de som kommer best ut av det. Vervet som bystyremedlem er i seg selv ikke lønnet, det er et «Tillitsverv». Men det fins utveier. Bystyret har nemlig vedtatt at ethvert medlem av bystyret «som er oppnevnt som medlem av kommunale styre/utvalg/komiteer (herunder lovbestemte) får kr. 19 144 pr. år». Dermed blir det jo litt på de fleste.

Når det gjelder de vel 600 andre som innehar lønnede verv, er det ikke så mye å hente verken av penger eller innflytelse.

I en rekke utvalg er det slik at formannen får 11 464 og medlemmene 7680 kr. hver (hvis vedkommende ikke er bystyremedlem og dermed har krav på kr. 19 144). Dette gjelder: Barnehaagemndda, barnevernsnemndas 3 verneutvalg, boligtilvisingsnemnda, desisjonsutvalget, edruskapsnemnda, havnestyret, kinostyret, næringsutvalget, organisasjonsutvalget, restaurant- og bevillingsnemnda, skogstyret, sosialomsorgsnemnda, sosialstyrets distriktsutvalg, sporveiens styre.

I alle disse organene er det slik at møter m.v. gir rett til fri fra jobben med lønn for de aller fleste. I tillegg til alt dette kommer da all slags representasjon og festligheter. Formannskapets sentrale representasjonskonto er på 1,5 mill. kr. i 1980. Ved siden av blir en rekke slike arrangementer og tiltak finansiert over de ulike etaters budsjetter.

I ledelsen for Oslo Kommune har borgerskapet konstruert et beslutningssystem som riktignok koster sine 10 millioner årlig i form av lønninger og kost, men som gir tifold igjen. Når vi studerer dette systemet, ser vi at bak det formelle demokratiet fins det ei svært reindyrka form av det vi kommunister kaller borgerskapets diktatur. Borgerskapet har råd til å bruke et titall av godtfolks skattemillioner til å smøre dette beslutningssystemet så det holdes ved like.

Oversikten foran viser imidlertid at det bare er noen ytterst få som har så store økonomiske fordeler at det er avgjørende for levesettet deres. Innen de ulike partigruppene hersker kommunalrådene i kraft av autoritet og skikk og bruk. Det er ingen entusiastisk oppslutning om politikken deres. De ulike avstemningene «mot én stemme» i bystyret reflekterer ikke alltid noe konsolidert flertall. Tvert om er det store motsigelser innenfor partigruppene. Et kraftig press fra fagforeninger, beboerorganisasjoner og andre foreninger og grupper kan bryte opp mye av partiloyaliteten.

Dette kan skje fordi mange av kommunalpolitikkerne og de fleste av partienes medlemmer er vanlige folk som også rammes på en eller annen måte av nedskjæringspolitikken.

En aksjonsplan for styrking av kommunearistokratiet

Kommunaleråd Hans Svelland er Høyres spesialist på rasjonalisering og omorganisering. Han mener at kommunens ledelse ikke klarer jobben sin med å bremse opp virksomheten så raskt som de statlige myndighetene krever.

Han har derfor laga en «aksjonsplan» for å få orden på tingene. Noen av de viktigste punktene i planen hans er ifølge Aftenposten:

- *Ny styringsstruktur i kommunen.*
- *Redusert antall rådmenn og avdelingsutvalg.*
- *Bedre kapitalutnyttelse.*
- *Bedre personalforvaltning.*
- *Revisjon av kommunale programmer.*

Ifølge planen er det bred enighet om at den krisen som Oslo kommune opplever, like mye er en styringskrise som en økonomisk krise. Det foreslås i den forbindelse at kommunen bør få en ny styringsstruktur hvor forholdet mellom rådmenn og finansrådmann, mellom avdelingsutvalg og finansutvalg og mellom politikere og administrasjon justeres.

Ifølge aksjonsplanen har tiden lenge vært moden for reformer på den administrative side i Oslo kommune. For å redusere dobbeltarbeide, øke samordningseffekten og handlekraften og senke omkostningene går man derfor inn for også å redusere antall sektorer slik at dagens rådmannsavdelinger blir til fem avdelinger/direktorater/divisjoner:

- *Helse- og sosial.*
- *Bolig og byplan.*
- *Skole og kultur.*
- *Teknikk og samferdsel.*
- *Økonomi og administrasjon.*

Antall avdelingsutvalg skal ifølge forslaget reduseres tilsvarende.

Ifølge dette opplegget blir enten sykehusrådmannen eller sosialrådmannen overflødig. I budsjettarbeidet i høst er sykehusrådmannen den eneste rådmannen som har våga å si nei til de uansvarlige rammevedtakene i bystyret. Svelland husker nok på det når han skal fremme forslag om hvem som skal lede den nye helse-/sosial-divisjonen hans.

Svellands mål er klart. Han skal lage et «forhandlingsopplegg for styrt avvikling og øket intern omplassering». Svelland ønsker å bygge opp kommuneadministrasjonen som en konsernledelse.

Det er mange som er forbanna og oppgitt over kommunal udugelighet og sendrektighet. Svelland nevner også slike ting i sin plan, men det overordna målet for han er klart: Utgiftene skal begrenses, vi må finne en mer effektiv måte å gå fram på når vi skal legge ned arbeidsplasser og si opp ansatte.

Aftenposten sier videre:

Ny personalpolitikk

Omkring 70 prosent av kommunens utgifter er knyttet til lønn. I dagens økonomiske situasjon med nedskjæringer kreves det en ny personalpolitikk og personalforvaltning, heter det i planen. Det er derfor nødvendig å utarbeide og gjennomføre planen for styrt avvikling/omplussing av et betydelig antall kommunale stillinger i tillegg til at ledertreningen og lederutvelgelsen må forbedres. Disse planene må gjøres til gjenstand for forhandlinger med de ansattes organisasjoner, og det bør nå settes betydelig kraft inn på et forhandlingsopplegg for styrt avvikling og øket intern omplussing, fremgår det.

I aksjonsplanen går man ellers inn for salg av kommunale eiendommer i størrelsesorden 100—500 millioner kroner, noe formannskapet allerede har gitt sin tilslutning til, samt en strukturendring i helse- og sosialvesenet ved at sykehusrådmannens og sosialrådmannens ansvarsområde sees mer i sammenheng.

(Aftenposten 24/10-81)

4. Rik stat og fattige kommuner

Den raskt voksende statlige rikdommen har sitt motstykke i en stadig mer problematisk kommunal fattigdom. I løpet av et tiår har kommunesektorens årlige *underskudd* blitt mer enn tredobla. Og statens *overskudd* har også blitt nesten tredobla, regna i løpende priser.

Statens og kommunenes årlige overskudd/underskudd 1970—80

Alle tall er i mill. kr. og er omregna til faste 1980-priser

	1970	1975	1978	1980
Kommunalt underskudd	1139	3728	2740	3790
Statlig overskudd	4837	8308	—1517*	13 415

Kilde: Regjeringas langtidsprogram 1982—85, side 193.

* I 1978 var det underskudd i statens virksomhet.

Staten innførte rammefinansiering i 1980 for å framskynde sykehusnedleggelse, og bystyrets flertall — A + H + F + SV — var lojale og stansa sykehusdrifta ved Krohgstøtten 1. juli. Faglig 1. mai Front spådde at feltsykehuset «Alberts Minde» blir «ditt nærsykehus 5 år etter Krohgstøtten». (Foto: Klassekampen)

Denne tabellen gir i et nøtteskall uttrykk for hva som har endra seg i den offentlige økonomien på et tiår. Ulike kommunale selskaper og bedrifter er ikke medregna. Hvis de ble tatt med, ville kommuneunderskuddet være enda større. Både i statlig og kommunal sektor er det snakk om overskudd/underskudd «før lånetransaksjoner».

— Hva slags inntekter og utgifter har kommunene?

Kommunenes skatteinntekter bestemmes av Stortinget. Sjøl kan kommunene fastsette avgifter og priser på de tjenestene de yter. Men slike salgs- og leieinntekter dekker bare 5,5 prosent av kommunenes utgifter.¹⁾ Så sjøl om de kommunale avgiftene økes voldsomt, så hjelper det lite for kommuneøkonomien som helhet. Den tredje store inntektsposten for kommunene er de forskjellige overføringene fra staten. De vil nå i 1981 dekke omtrent 40 prosent av kommunesektorens utgifter.²⁾

Formelt sett er det derfor to tenkelige måter å dekke opp underskuddet på. En kan øke de statlige overføringene litt. Det vil redusere statens overskudd lite grann og kan *fjerne* kommuneunderskuddet. Den andre muligheta er å øke kommuneskatten svært kraftig. Dette er det ingen, bortsett fra SVs bystyregruppe i Oslo som mener er aktuell politikk. De fremma forslag om 1% økning av kommuneskatten for lønnstakere 21. mai 1981. Den tredje muligheten med å heve kommunale avgifter vil sikkert bli brukt, men dette kan ikke på noen måte tette de store hulla i kommunebudsjettene.

Fellestrekket ved kommunenes utgifter er at de er svært viktige for vanlige folks levekår. Det aller meste av utgiftene brukes til bygging og drift av helsevesen, skoler, kollektivtransport og ulike tiltak i sosialsektoren. Nedskjæringer i kommunale budsjetter vil derfor alltid ramme de delene av befolkninga som bruker disse tjenestene. Å skjære ned kommunebudsjettene betyr å gjøre levekåra dårligere for de som er mest avhengige av kommunale fellestiltak. For den rike overklassen vil slike nedskjæringer ha svært liten betydning. I Oslo vil f.eks. rikfolket i Holmenkollåsen ikke merke noe særlig hverken til avgiftsøkningene eller nedleggelsene av helsestell og skoler som nå planlegges i Oslo.

5. Oslo i 80-åra — tilbakegang uten politisk styring?

Bystyret i Oslo er ute av stand til å styre den økonomiske utviklinga. Dette har blitt mer og mer klart på siste del av 1970-tallet og begynnelsen av 80-åra. Kommunale budsjett- og planvedtak er så urealistiske at de må revideres og omarbeides nesten før møtereferatene fra bystyret er trykt.

Hovedgrunnen er at det er de som eier kapital, som avgjør utviklinga i et kapitalistisk samfunn.

Kapitalflukt fra Oslo

På 50- og 60-tallet var Oslo et sentrum for norsk industri. Oslo-industrien var lønnsom. Industriarbeiderne i Oslo skapte svært mye av den merverdien som norske kapitaleiere tilegna seg. Det var lønnsomt å eie industri i Oslo. Derfor ble det investert mye. Den gangen var også Oslo en svært rik kommune.

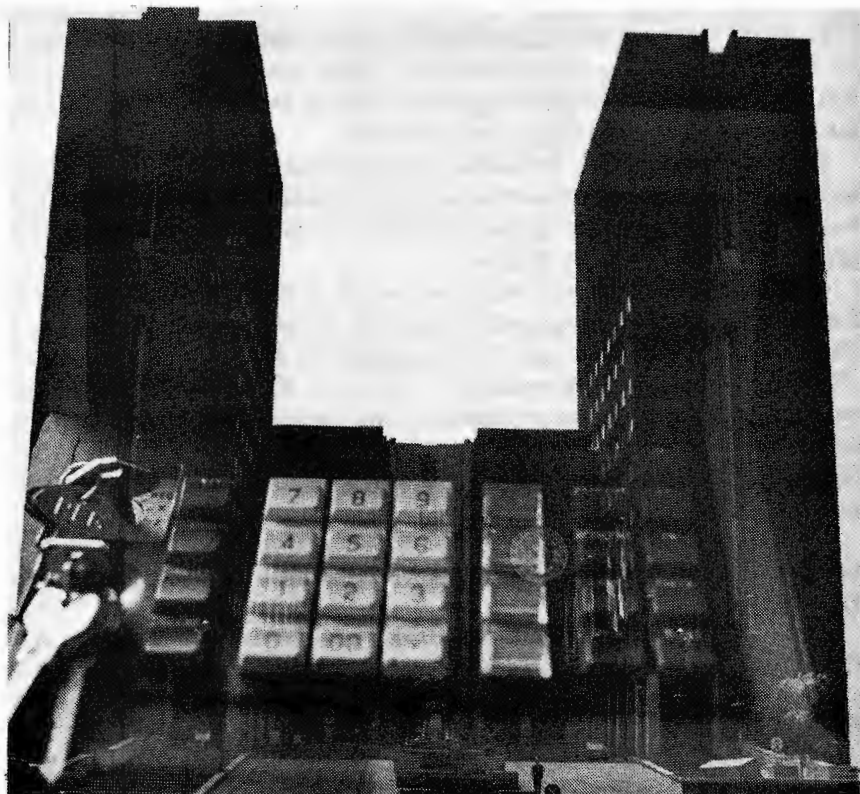
I dag er dette helt omsnudd. Det er ikke lenger i Oslo at det er høyest profitt å hente. Utvikling av transportmuligheter, utvikling av nye industrigreiner og framfor alt framveksten av oljevirkomheten, fører til at investeringene havner alle andre steder enn i Oslos industri.

Denne «kapitalflukten fra Oslo» starta tidlig på 1970-tallet. Det er laga oversikt over hvordan investeringene i industrien ble fordelt mellom fylkene i 1973 og 1976. Oslo fikk i 1973 så mye som 12,6 prosent av alle industriinvesteringene i Norge. Bare tre år etter var prosentandelen sunket til 7,9. Det finnes ikke nyere tall, men det er rimelig å regne med at nedgangen har fortsatt. Det nok noen år før virkningene meldte seg for fullt. Nå ser vi imidlertid at den ene store industribedrifta etter den andre trapper ned. Nyland er slutt. På Jøtul virker det som Norcem-ledelsen driver ei slags styrt avvikling. Investeringene fra NORcems side er i alle fall plassert alle andre steder enn på Jøtuls. Og Elkem investerer i alt anna enn Spigerverkets anlegg i Oslo.

Denne kraftige reduksjonen i industriinvesteringene, betyr egentlig at kapitaleierne på en måte har «gitt opp Oslo». Nå henter de sine profitter fra andre distrikter og andre virksomheter.

Dette er det grunnleggende problemet som kommunalpolitikerne i Oslo er ute av stand til å gjøre noe med. Derfor unngår de å snakke om det. Når industrien forsvinner, ser vi etterhvert hvordan det blir ubalanse på alle områder.

Og dette viser hvor nådeløst det kapitalistiske systemet er. Kapitalen skal plasseres der profitten er størst. Hvilke følger dette får for befolkningas levekår betyr ingenting.

Albert Nordengens Oslo skal drives som butikk i 80-åra. I 1982 skal det utbetales minst 2-3 mill. kr. i honorarer til private rasjonaliseringsfirmaer. De skal finne ut hva som skal legges ned og hvordan det skal gjøres. (Foto: Klassekampen)

Skal Oslo bli en bedre by å leve i er det derfor nødvendig å reise den politiske kampen for å bevare industriarbeidsplassene i byen og vi må kreve reising av ny industri. Vi må kreve at staten skal sikre investeringer her, slik at vi igjen kan få en variert industri i Oslo.

Oslos andel av industriinvesteringene i Norge, 1973 og 1976

	1973	1976	Prosentvis endring 73-76
Oslos andel av befolkninga	11,7%	11,5%	÷ 0,2%
Industriinvesteringer i Oslo, mill. kr.	4 765	5 401	+17,2%
Industriinvesteringer i Norge, mill. kr.	37 947	68 675	+50,4%
Oslos prosentdel	12,6%	7,9%	

(Kilde: Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1973 og 1976.) Investeringene er oppgitt i løpende priser. Når vi har regna ut prosentvis endring 1973—76 har vi tatt hensyn til prisstigninga. Investeringene i Oslo i 1976 var altså 17,2% mindre verd enn investeringene i Oslo i 1973.

F.eks. brukte bystyret to hele dager i august 1980 på å drøfte og vedta en «Kommuneplan for Oslo 1980—90». Denne planen er på alle sektorer full av vakre programformuleringer som ikke vil bli satt ut i livet, fordi en ikke tar fatt på de grunnleggende spørsmåla.

Regjeringa har senere behandla kommuneplanen og peker i sin kommentar på at planen er urealistisk på flere områder. Kommuneplanen har ingen målsetning når det gjelder folketall i Oslo i 1990, regjeringas litt sarkastiske kommentar er følgende:

«Kommunen har i stedet begrenset seg til å legge til grunn Statistisk Sentralbyrås høyeste prognosealternativ på knapt 434 000 innbyggere i Oslo 1990 og *justert dette opp* til et anslag på 440 000. — Ved utgangen av 1980 var den faktiske folkemengden i Oslo over 2000 personer *lavere* enn etter *laveste* alternativ i denne framskrivning. Dette skyldes hovedsakelig at nettoutflyttingen fra Oslo de siste par år har vært stigende i forhold til utflyttingen i 1975—78 som følge av bl.a. gjennomsnittlig lavere boligproduksjon i Oslo enn 1975—78».4)

Og regjeringa føyer til at det er «overveiende sannsynlig» at med den boligbygginga i Oslo legger opp til, så vil folketallet være *under 430 000* i 1990.5)

Dette viser i korthet hvor hjelpeløs den økonomiske planlegginga er i Oslo. En «justerer opp» forventningene til folketallet, for å kunne heve skatteanslagene tilsvarende, men lar være å planlegge boligbygging! Så flytter folk, og skatteinntektene uteblir.

Like ille er det når det gjelder industriarbeidsplasser. Regjeringa påpeker helt korrekt at «planen inneholder ingen konkrete mål for industrien i Oslo...»6)

Når vi samtidig vet at alderssammensetninga i Oslo endres kraftig, kan vi slå fast noen tendenser som vil prege Oslo i åra framover:

- Oslos befolkning vil skrumpe inn i antall, men vil komme til å bo mer spredd. Det siste skyldes lavere folketall i indre by og økning i ytre bydeler.
- Dette fører til at det kollektive rutenettet må bygges ut for å dekke større områder, samtidig som det med nødvendighet vil bli færre reisende totalt.
- Oslos andel av industriinvesteringene synker og tallet på industriarbeidsplasser går samme vei.
- Tallet på elever i skolealder synker, men de vil også bo mere spredd, slik at det blir behov for flere skoleanlegg.
- Antall gamle, særlig i aldersgruppa over 80 år, vil øke svært raskt.

Alt dette er utviklingstendenser som rent faktisk er i gang. De som på papiret utgjør den politiske ledelsen i Oslo ser delvis bort fra fakta. Delvis erkjenner de sin egen maktesløshet. Og de er helt ute av stand til å finne virkemidler til å møte problemene.

6. Oslo 1982, hovedtrekk i budsjettopplegget

Det budsjettforslaget som ble lagt fram 3. november, blir omtalt som «Finansrådmannens forslag». Finansrådmannen i Oslo har en kvart million i kommunal lønn for å gjøre tjeneste som offentlig hoggestabbe i debatten. Politikere fra ulike partier sier at det ene eller det andre av «finansrådmannens forslag» det er «etter vårt partis syn helt uakseptabelt». Nå foran 1982 er det ingen grunn til å si at det framlagte budsjettforslaget «bare er finansrådmannens forslag». Han har nemlig på punkt etter punkt utarbeidd et budsjett som er i samsvar med bystyrets vedtak av 21. mai 1981. Da ble nemlig budsjetttrammene bestemt, og Høyre, Kr.F. og Arbeiderpartiet avga *en fellesinnstilling* der de konkluderte med det opplegget som vi nå har fått på bordet.

Om det skulle være noen av disse partiene som nå prøver å ta avstand fra budsjettforslaget, så må de for å virke troverdige, også ta avstand fra sin egen stemmegiving i bystyret! Og hvis Høyre og DNA er uenig om noe av opplegget, så er det verdt å minne om at de den 21. mai var så enige at de avga en felles innstilling og stemte i blokk.

Videre er det klart at Finansrådmannen har fulgt DNA-regjeringas retningslinjer når han har utarbeidd forslaget sitt. Han siterer i budsjettinnledningen si bl.a. følgende fra Kommunalminister Harriet Andreassens budsjetttrundskriv av 22. juni:

«Kapitalinntekter kan ikke nyttes til dekning av vanlige løpende utgifter. Dette betyr at det ikke kan budsjetteres med slike utgifter utover det som kan påregnes dekket av driftsinntekter i året. Investeringsiltak må ikke settes i gang før finansieringen er sikret, blant annet ved tilsagn om faste lån på vilkår som kan godtas. Videre må nødvendig godkjenning etter kommuneloven foreligge.

Det er kommunen selv, og da først og fremst formannskapet og kommunestyret, som har hovedansvaret for å holde kommunenes virksomhet innenfor rammen av de påregnelige ressurser. Men også de kommunale etater og fagutvalg, styrer og råd som er med på å legge opp budsjett og virksomhet, deler dette ansvaret. Departementet vil spesielt understreke at de ansvarlige organer i den nåværende økonomiske situasjon må vise større måtehold med å fremme nye investeringsprosjekter som krever lånefinansiering. Gjeldsbelastningen i kommuner og fylkeskommuner vil øke i for sterk grad dersom en høy veksttakt blir opprettholdt ved hjelp av lån.

Administrasjonssjefen er etter loven pålagt et særlig ansvar for å føre det nærmeste tilsyn med kommunens hele forvaltning og særlig med penge- og regnskapsvesenet. Det er administrasjonssjefens rett og plikt å

Også stadsfysikus Fredrik Mellbye skrev i et innlegg i Aftenposten i høst at det er de som er svakest stilt fra før, som blir hardest ramma av sparinga i helsevesenet. De rike har alltid en utvei, eller en bakvei. (Foto: Klassekampen)

legge fram et samlet budsjettforslag for kommunens virksomhet. Departementet vil fremheve betydningen av at administrasjonssjefen fremmer et nøkternt og realistisk budsjettforslag.

Kravet om reell budsjettering medfører også at de kommunale myndigheter må følge utviklingen gjennom hele budsjettåret, og om nødvendig gripe inn. Om inntektene skulle svikte, må budsjettet gjennomgås med sikte på tilsvarende reduksjoner. Det samme gjelder om nødvendige utgifter skulle bli større enn forutsatt.»

Oversatt til enklere språk betyr dette:

1. Kommunen må ikke opprettholde mere virksomhet enn det som kan finansieres ved hjelp av egne inntekter. Det er forbudt å bruke lån til å dekke driftsutgiftene.
2. Nybygging må ikke settes i gang uten at finansieringa er sikra fullt ut.
3. Alle folkevalgte organer og administrative sjefer i kommunen skal være med å dele ansvaret for at kommunens virksomhet skrumper inn så raskt som regjeringas økonomiske opplegg krever.

Når Finansrådmannen derfor legger fram et tøft budsjettforslag så er ikke det noe han har funnet på av eget hode. Han har lojalt og effektivt jobba på oppdrag og direktiv fra DNAs tidligere kommunalminister og fra et bystyreflertall i Oslo som for anledningen besto av H + DNA + Kr.F.

— Reell nedgang fra 1981

Budsjettets utgiftsside viser en sluttsum på 12,7 milliarder. Dette er 8,5 prosent høyere enn i vedtatt budsjett for 1981. Prisstigninga blir helt sikkert høyere enn det, og budsjettet viser derfor en reell nedgang i den kommunale virksomhetens omfang. 10 prosent prisstigning fra 1981 til 1982, betyr f.eks. 1,5 prosent reduksjon hvis vi regner om til såkalte faste priser. Dette gir imidlertid bare en pekepinn, først og fremst fordi kommunens virksomhet nå i 1981 ligger et godt stykke over vedtatt budsjett. Når vi ser det endelige budsjettet for 1981, etter at tilleggsbevilgninger er vedtatt i bystyret 2. desember, kan vi se nokså nøyaktig hvor stor reell nedgang det blir fra virksomheten i 1981 til budsjettet for 1982.

Albert Nordengen sier til Aftenposten 3. november at han vil øke inntektssida med omtrent 150 mill. kr. ved å heve skatteanslaget. Som metode for å skaffe penger er dette lite verdt. Det betyr nemlig å fatte bystyreveredtak om at «vi tror» vi får inn mer skatteinntekter enn Ligningssjefen har beregna er sannsynlig. Metoden er brukt før, og resultatet har vanligvis vært at bystyret i løpet av året har måttet oppheve sin «heving» av skatteanslaget og så foreta flere reduksjoner på utgiftssida. Nordengens metode er derfor først og fremst et middel til å dele opp nedskjæringene i flere porsjoner, for dermed å gi et falskt inntrykk av at han egentlig vil gå mot nedskjæringene.

Han sier nemlig til slutt i intervjuet at «vi må erkjenne den totale økonomiske ramme vi har å gå etter og være oss vårt ansvar bevisst slik at vi ikke kommer ut med underskudd.»

Ligningssjefens skatteanslag for 1982 var ikke klart da Finansrådmannens budsjettforslag ble trykt. Men det er klart nå og ligger 95 millioner høyere enn Finansrådmannens anslag. Men årsaken til dette er et Ligningssjefen regner med 10 prosent alminnelig lønnsøkning i 1982. Når en tar hensyn til dette på utgiftssida i Oslos budsjett, må lønnsutgiftene heves med 102 mill. kr. utover Finansrådmannens forslag. Nettovirkninga av det endelige skatteanslaget blir derfor minus 7 mill. kr. (Kilde: Opplysninger gitt på tlf. fra Finansrådmannens kontor).

Og dette er egentlig den store svakheten i Nordengens metode. Fordi folketallet og dermed skatteinngangen går ned i Oslo, er det bare økning i det generelle lønnsnivået som kan øke skatteinntektene. Og fordi kommunen også er arbeidsgiver, slår slik almen lønnsøkning like sterkt ut på utgiftssida også.

Eiendomsskatten

Men det er en skatt som Nordengen ikke vil røre. Det er eiendomsskatten. Den utgjør 7 promille av skattetaksten på eiendommene. Og skattetaksten utgjør en stadig mindre andel av eiendomsverdien. Hvis eiendomsskatten ble heva så den igjen utgjorde like stor andel av eiendommens verdi som i 1970, ville det gi Oslo svære ekstraintekter. Anslagene på merinntekta varieres mellom 300 og 600 mill. kr.

7. 800 kroner i avgiftsøkninger pr. Osloinnbygger?

Finansrådmannen foreslår avgiftsforhøyelser på tilsammen 356 mill. kr. Og da har han ennå ikke kommet med forslag til heving av sporveistaksene. Når det forslaget også kommer, vil avgiftsøkningene utgjøre 800 kr. pr. innbygger i Oslo. Vi har laga ei liste over de viktigste økningene og den merinntekta kommunen skal få.

- 30% økning i strømtariffene. Merinntekt 270 mill. kr.
- 275 prosents økning av losjiprisen i husvilleherberget i Chr. Krohgs gt. og kraftige husleieøkninger — opp til 100% — i ulike kommunale hybelhus, bokollektiver og tilsynshjem. Merinntekt 1,45 mill. kr.
- Økning av prisen pr. heldagsplass i barnehage med 46% fra 533 kr. til 780 kr., og omtrent 40% heving av de andre betalingssatsene. Retten til søskenmoderasjon eller friplass innskrenkes kraftig. Merinntekt 15,85 mill. kr.
- 60% heving av prisen på såkalt «billigmiddag» som selges til pensjonister. 10% heving av husleiene i trygdeboliger. Merinntekt 3,75 mill. kr.
- Økte husleier i personalboliger ved sykehus og sykehjem. Merinntekt 2,7 mill. kr. Heving av prisene i personalkantinene med 26-27% gir merinntekt på 1 mill. kr.
- Økning av vann- og kloakkavgiftene med 15% for årsavgift og 25% for tilknytningsavgift gir merinntekt 27 mill. kr.
- 10% økning av renovasjonsavgiftene gir merinntekt 10,2 mill. kr.
- Feieravgifta øker 21%. Merinntekt 1 mill. kr.
- Billettprisen ved kommunale bad øker 11% for voksne og 33% for barn. Merinntekt 0,855 mill. kr.
- Husleiene i kommunale gårder øker jevnt over 13%. Merinntekt 5,54 mill. kr.
- Festeavgiftene for kommunalt eide tomteeiendommer foreslås økt med 8,2 mill. kr.
- Diverse andre pris- og avgiftsøkninger utgjør i alt 16,5 mill. kr.

8. Slutt på gratis skole for alle i Oslo?

Budsjettet slår beina under gratis skole.

Budsjettet reserer skolens sosiale og kulturelle tilbud.

Budsjettet betyr brudd på skoleloven: elevene vil ikke få undervisning tilpasset evner og behov.

Budsjettet føyer seg inn i kommunens tiårs plan der forutsetningen er at den nåværende standarden i grunnskolen skal senkes.

Kampen for en god skole, med gratis og likt skoletilbud for alle barn i Norge har vært en viktig del av klassekampen i 100 år. Nå prøver de å ta det fra oss.

De rike kan betale seg ut av problemene — betale for eget skolemateriell, egne fritidsaktiviteter — og om nødvendig for privattimer.

For de andre ungene betyr en dårligere skole et senket kunnskapsnivå. Og da øker problemet med å skaffe seg jobb, og ellers gjøre seg gjeldende i samfunnet.

For mange barn og ungdom er skolen den viktigste sosiale forankring de har. Ned-legging av skoler og fritidssysler overlater dem til gata. Vi vil få flere «gatebarn», narkotika og alkoholmisbruken vil tilta, barneprositusjonen vil øke. Mange undersøkelser de siste årene bekrefter denne utviklingen.

Å forsvare skolen idag er både en kamp for den enkelte ungen og for arbeiderklassens framtid.

Skolepolitiske vedtak i Oslo

Vi har samla noen av de viktigste vedtaka fra skolestyre og bystyre de siste åra:

Grensene for skolenes inntaksområder er veiledende og trekkes opp av skoleadministrasjonen etter drøfting med de berørte skoler. Det foretas justeringer av inntaksområdene etter hvert som skolebruksplanen vedtas gjennomført.

(Oslo Bystyre, 1977)

Alle elever i grunnskolealder skal i prinsippet ha sin undervisning i nærmiljøet. Kommunens økonomi kan imidlertid gjøre det nødvendig å akseptere en bedre tilpassing av inntaksområdene slik at ledig kapasitet kan utnyttes.

(Oslo Bystyre — kommuneplanen, august 1980)

Den økonomiske ramme for grunnskolen baseres i de nærmeste årene på en uendret ressurs pr. elev.

(Oslo Bystyre — kommuneplanen, august 1980)

I 1917 fikk de hørselshemmede «midlertidige» lokaler ved Ila skole. — Det er gjort vedtak 7 ganger i folkevalgte organer om å bygge ny skole til erstatning for Ila og Løren. Nå brytes alle løfter. Men elever, lærere og foreldre svarte med skolestreik og demonstrasjon 3.11.81. De må få støtte. De skal ha ny skole. (Foto: Klassekampen)

Det er i den videregående skolen behov for utbygging av de yrkesrettede linjer. Denne utbygging kan delvis skje ved en konvertering av eksisterende undervisningstilbud på andre linjer.

(Oslo Bystyre — kommuneplanen, august 1980)

En økning av de yrkesfaglige studieplasser bør blant annet skje ved samarbeid om opplæring med det praktiske yrkesliv.

(Oslo Skolestyre — fylkesplanen)

Det forutsettes i 1983 en reduksjon på 5 klasser i allmennfaglig studieretning i videregående skole og ytterligere 5 klasser i 1984.

(Oslo Bystyre — revidert langtidsbudsjett, mai 1981)

Det forutsettes at personalmessige spørsmål som oppstår som følge av gjennomføringen av skolebruksplanen, løses i samarbeid mellom skolesjefen og de tilsattes organisasjoner.

(Oslo Bystyre — skolebruksplanen, januar 1980)

Hovedpunkter i 1982-budsjettet

Finansutvalget fastsatte i mai rammen for Oslo-skolens budsjett 1982 til å være 738.5 millioner.

Skolesjefen tok utgangspunkt i de første vedtakene om samme ressurs pr. elev og opprettholdelse av timetallet, og landet på en sluttsum som ligger 27.4 millioner over rammen.

Kulturrådmannen har lagt seg på rammen og forklarer at vedtakene om samme ressurs pr. elev da ikke kan holdes.

Reduksjonsforslagene er følgende: (grunnskolen)

- timetallet på barnetrinnet fra 143—138 fra neste skoleår.
  - «tilleggsressursene» timer til særskilte tiltak ned fra 5900 til 3840 uketimer (reduksjon på over 40%).
  - timer til fremmedspråkundervisningen ned 800 timer.
  - reduksjon av rammebudsjettens kjøpekraft på 5—6%.
  - nedlegging av lekesentrene.
  - ytterligere reduksjon av midler til fritidssysler og skolehager.
  - ikke utbygging av 5 planlagte fritidshjem.
  - ikke utbygging/ombygging av planlagte skoleanlegg.
  - nedlegging av skoler.
- (— fortsatt reduksjon av rengjøring og vedlikehold.)

Finansrådmannens forslag er identisk med kulturrådmannens bortsett fra at han beskjerer investeringsbudsjettet ytterligere med ca. 40%. 13,6 millioner. Konkret foreslås det at den planlagte ungdomsskolen på Holmlia, «Lusetjerndalen» ikke bygges og at elevene undervises i barneskolens lokaler på ettermiddagstid alternativt busset til Lambertseter.

På grunn av en del budsjettekniske endringer og på grunn av prisstigninga er sluttsommen i Finansrådmannens forslag til skolebudsjett på 795.5 mill. kr. Dette tilsvarer den ramma som bystyret vedtok 21. mai. Viss bystyret skal komme «opp til» Skolesjefens forslag, må de plusse på 35 mill. kr., slik at summen blir 840 mill. kr.

Statsstøtten til Grunnskolen i Oslo er formelt på 25 prosent, men fordi støtten regnes i prosent av departementets «godkjent driftskostnad» istedetfor av de virkelige utgiftene, får Oslo mye mindre. Tabellen nedenfor viser hvor stor del statsstøtten har utgjort av utgiftene i Oslos grunnskoler og videregående skoler de siste åra. Prosentsatsen for statsstøtte har vært uendra hele tida. For videregående skoler i Oslo er statsstøtten 38% av godkjent driftskostnad.

Årlig statsstøtte til Osloskolene, regna i prosent av de faktiske driftsutgiftene.

	1977	1978	1979	1980
Grunnskolen	20,3%	18,9%	17,0%	16,3%
Videregående skoler	33,9%	30,1%	26,6%	27,5%

(Kilde: Kommuneregnskapene for de enkelte år.)

Hadde statsstøtten i 1980 istedet blitt beregna av de virkelige utgiftene, ville dette gitt Oslo en merinntekt på 78.8 mill. kr.

DNA-regjeringa foreslo å redusere statsstøtten til 20 prosent. Dette vil bety en ytterligere reduksjon på omtrent 11 millioner kr. Det er uklart om dette skal gjelde fra 1982 eller fra 1983.

Skolebruksplanen

I oktober i høst la skolesjefen fram skolebruksplanen hvor 7—9 skoler er foreslått nedlagt. Den er ute til høring fram til 1/1-82, og tenkt gjennomført fra skoleåret 83/84. Skolebruksplanen er «innebygd» i budsjettene i åra framover.

350 elever flytter ut av Oslo hvert år, og befolkningen forflyttes til de nye boligområdene. Dermed blir enkelte skoler «for små».

Resultatet av skolebruksplanen blir overføring av elever til nye skoler og oppfylling av klasser der. Små klasser er bannlyst. Gode miljøer med kor, korps og aktivt foreldrearbeid blir borte. Foreldre vil oppleve å ha barn på flere skoler. Mange elever mister kanskje den viktigste forankringen de har.

Ifjor kjempet bl.a. foreldrene i sentrum for å bevare skolene sine. De gikk aktivt ut med underskriftsletter, demonstrasjoner og skolestreik. De vant fram flere steder.

Skolebruksplanen foreslår følgende skoler nedlagt: Rommen, Fossum, Grorud, Apalløkk, Tonsenhagen eller Årvoll, Svarttjern, Ravnkollen, Vahl og Tveita ungdomsskole.

Lærerorganisasjonene sier nei

Lærerorganisasjonene i Oslo frasier seg ansvaret for den ressurs-situasjon Oslo-skolen nå er kommet i. Det er ikke lenger noe samsvar mellom de mål som stilles og de midler som er til rådighet. Lærerorganisasjonene forbereder en informasjonskampanje for å spre opplysning om situasjonen for Oslo-skolen. Samtidig vurderes videre aksjonsformer under budsjett-behandlingen. Etter at 82-budsjettet er vedtatt vil lærerorganisasjonene vurdere behovet for ytterligere aksjoner i form av å sende viktige deler av planleggingsarbeidet for neste skoleår tilbake til oppdragsgiveren; Oslo skolestyre.

I en tid hvor økte ressurser bør settes inn, kan lærerorganisasjonene ikke godta at hundretalls lærerstillinger blir borte fra Oslo-skolen, samt at arbeidspresset vil forverres ved at elevtallet i klassene går opp til det maksimale. Nedskjæringsforslagene vil bli møtt med motkrav.

Lærerorganisasjonenes utgangspunkt er at skolen er statens ansvar, og at staten derfor må gripe inn overfor den rasering av undervisningstilbudet som nå foregår i hovedstaden.

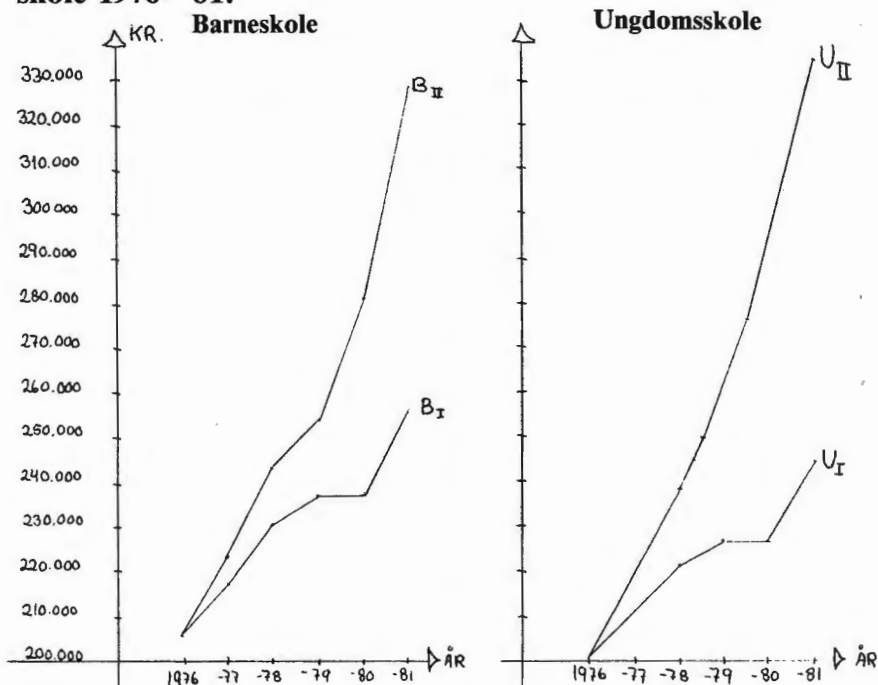
Det er lærerorganisasjonene som er seg sitt ansvar bevisst. Skolepolitikkerne prøver bare å skyve problemene over på lærere, unger og foreldre.

Dette mener partiene

De økonomiske forutsetningene for budsjettet er fastlagt i kommuneplanen for 1980—90. Her stemte DNA sammen med H, Kr.F. og V for årlige nedskjæringer i ti år, i og med at bevilgningene knyttes til elevtallet som er synkende.

DNA stemte også for vedtaket som er forutsetning for skolebruksplanen med nedleggelse av 8 skoler, sammen med H, Kr.F. og V.

Utviklinga av driftsbudsjettene i grunnskolen i Oslo. Rammebudsjett ved en standard barneskole og en standard ungdomsskole 1976—81.

Den nederste kurva viser hva som faktisk har blitt bevilga hvert år. Den øverste viser hvor stor bevilgninga måtte vært for å opprettholde samme standard (samme kjøpekraft) som i 1976.

Hver skole får tildelt et rammebudsjett som skal brukes til innkjøp av lærebøker, teknisk utstyr, formingsmateriell osv.

- * En standard *barneskole* hadde en redusert kjøpekraft på 22% i forhold til 1976-nivå.
- * En standard *ungdomsskole* hadde en redusert kjøpekraft på 25,8% i forhold til 1976-nivå.

R.V. foreslo i bystyret:

1. Alle elever i grunnskolen skal ha undervisning i nærmiljøet.
2. Fritidshjem på alle skoler.
3. Nedskjæring av skolebudsjettet må ikke finne sted. Skolene må øyeblikkelig få økning i sine driftsbudsjetter bl.a. som kompensasjon for prisstigning.
4. I den videregående skole må de yrkesfaglige studieretninger styrkes og utvikles slik at all ungdom skal ha et videregående skoletilbud, som de selv velger.

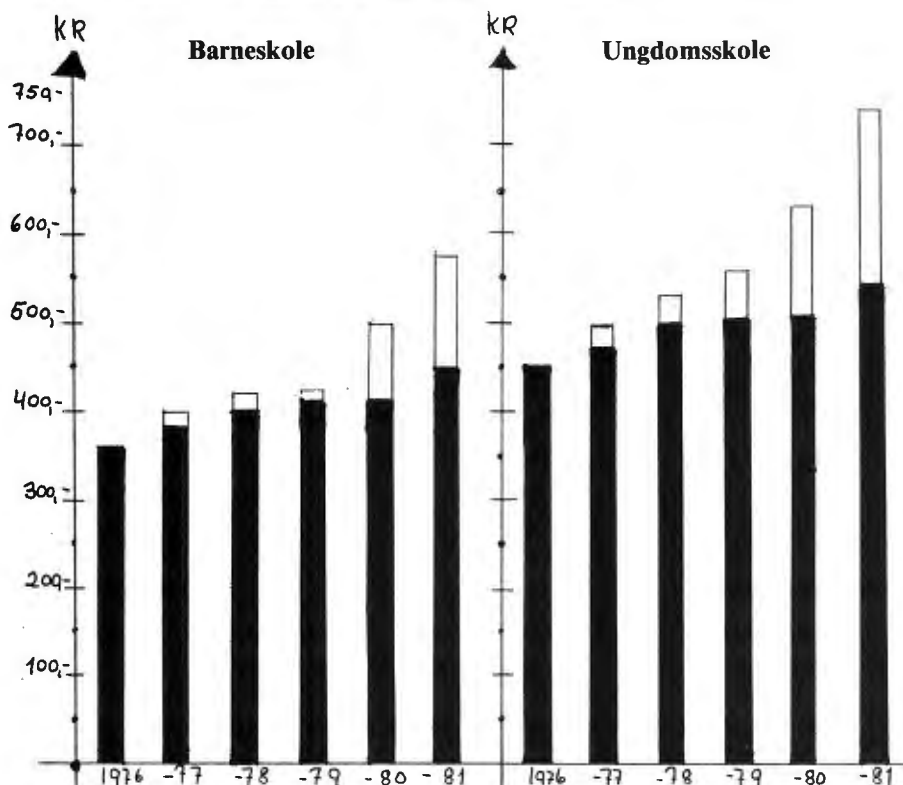
5. Det må bygges videregående skoler i alle bydeler, slik at all ungdom får samme muligheter.
6. Funksjonshemmede må få sine skolebehov styrket når det gjelder grunnskolen og videregående skole.
7. Oslo kommune må oppta forhandlinger med staten om 75% refusjonsordning slik at disse tiltak kan bli realisert.
8. Oslo kommune må kreve at statens refusjon til fremmedspråklige økes.

Forslaget fra RV fikk 1 stemme (RV).

Høyre vil svekke og på sikt fjerne en del av skolens sosiale tilbud og omsorgsfunksjoner som f. eks. fritidshjem, feriekoloni, fritidssysler.

Dette er tiltak som DNA har vært med på å innføre, og som vi må kreve at de nå forsvarer.

Utviklinga av driftsbudsjettene i grunnskolen i Oslo. Antall kr. pr. elev i barneskole og ungdomsskole 1976—81.

■ Den svarte søyla viser hvor stor bevilgning skolene har fått hvert år.

□ Det hvite feltet øverst på søyla viser hva de måtte hatt i tillegg for å opprettholde samme kjøpekraft som i 1976.

9. Barnehagene

Oslo kommune skal tjene svære penger på barnehagenes neste år. Inntektene på barnehagebudsjettet skal økes med 54,4 mill. kr. Men disse pengene skal ikke brukes i barnehagene. Både økt foreldrebetaling og økte statstilskudd skal brukes til å tette andre hull i Oslos økonomi. Barnehagene skal bli dårligere for ungene, og billigere for kommunen.

Tallene i det nye budsjettforslaget for Oslo avslører et grovt spill med kommunens inntekter fra barnehagedrifta. I 1982 er det planen at inntektene skal økes slik:

Økning i statstilskuddet	38,6 mill. kr
Økning i foreldrebetalinga	15,9 mill. kr
<hr/>	
Inntektsøkning i alt	54,5 mill. kr

Men denne voldsomme økninga skal ikke hverken brukes til å gjøre barnehagene bedre, eller til å bygge flere. Tvert om, kommunen ser nå sitt snitt til å *trappe ned* sin egen innsats, både til driftsbudsjettet og til nybygg.

I år dekker Oslo kommune vel 68 prosent av driftsutgiftene i barnehagene. Neste år planlegger de å skjære ned dette til bare 59 prosent. Kommunens penger skal nemlig flyttes til andre sektorer. Foreldrene skal betale mer for å få dårligere barnehager!

— Ikke nok å fullføre nybygg

Kronargumentet for økt foreldrebetaling er at dette skal gi mulighet til økt barnehagebygging. Men heller ikke dette er riktig. Foreldrebetalinga for en heldagsplass øker med 106 prosent fra 1980 til 1982. Samtidig blir utgiftene til nybygg redusert til under en sjettedel, fra 33 mill. kr. i 1980 og ned til 5 mill. kr. i 1982. Og av disse er det over 2 mill. kr. som skal brukes til ombyggingsarbeider. Slik at det bare blir 3 mill. igjen til nye anlegg. Dette rekker ikke en gang til å fullføre de 7-8 barnehagene der bygginga alt er i gang.

— Sett Holmlia opp mot Romsås

Likevel, noen nye barnehager er så nær fullført, at de vil bli åpna i 1982. En 4-avdelings barnehage har vanligvis 11 ansatte. Men det er ikke plass til en eneste ny stilling innafor den budsjetttramma som Oslo bystyre har vedtatt for barnehagene i 1982. Derfor er det meninga å skaffe personale til nye barnehager, ved å legge ned avdelinger eller hele barnehager i de bydelene som har best dekning.

Det ser ut til at den nye byen på Holmlia bare får en eneste barnehage. Og personale der tenker kommunen å skaffe fra barnehagene i Grorudalen. Romsås er aller mest utsatt.

RV: Bruk barnehageinntektene i barnehagene

Rød-Valgallianse krever at de økte statstilskuddene skal brukes til å skaffe Oslo bedre barnehager. Statstilskuddet øker så kraftig, at barnehagedrifta blir billigere for Oslo kommune i 1982, selv om foreldrebetaling blir redusert. Willochs regjering har foreslått en viss reduksjon i statstilskuddet, men dette vil bare bety at *økningen* i Oslos barnehageinntekter blir litt mindre.

— Driftsbudsjettene

Barnehagenes driftsbudsjetter de siste åra har ikke inneholdt store, dramatiske endringer. Det er den jevne nedtrappinga som er ødeleggende. Vi har satt opp en tabell som viser utviklinga av driftsbudsjettet for en 4-avdelings barnehage i Oslo fra 1977 og fram til 1981.

Fra 1977 til 1981 var den samla prisstigninga på 40 prosent. Kostbudsjettet har blitt opprettholdt og økt litt raskere enn prisene. Mens de øvrige postene til sammen har økt med bare 14,4 prosent. Det betyr altså en reell nedgang på hele 25,6 prosent på 4 år. Foreldrebetalinga har økt 51,5 prosent, og altså mye raskere enn prisene.

Utviklinga av driftsbudsjettet i en 4-avdelings barnehage 1977—81

	1977	1978	1979	1980	1981	Endring 77—81 i %
Inventar	2 000	2 400	3 100	2 200	2 750	+37,5
Annet utstyr	2 200	2 575	2 750	2 200	2 750	+25
Kontor	1 400	1 600	1 800	1 800	1 800	+28,5
Forbruksvarer	6 050	6 600	6 900	6 300	6 900	+14
Vedlikehold	1 650	1 730	1 950	1 950	2 200	+33,3
Leker/div.	8 920	9 700	9 800	8 920	9 430	+5,7
Sum utenom kost	22 320	24 605	2 630	23 370	25 530	+14,4
Kost	21 000	22 440	26 818	28 290	32 989	+57,1

Prisstigninga fra 77-81 er 40 prosent. Dette tallet må trekkes fra tallet i rubrikken helt til høyre, så ser du hvilke poster som har hatt reell økning og reell nedgang.

Tidligere statsråd Rønbecks syn på foreldrebetaling

I barnehagemeldinga — og i statsbudsjettforsalget — slo DNA-regjeringa fast at driftsutgiftene i barnehagene bør dekkes slik:

- 25% betales av foreldrene
- 37,5% betales av Staten
- 37,5% betales av kommunen

Viss det siste punktet om statens andel noen gang blir gjennomført, er det et stort framsteg. I statsbudsjettet foreslo Rønbeck satser som gir 26,2% statsstøtte til barnehagedrifta i Oslo. Som nevnt er dette mye mer enn før, men det er jo ennå 11% igjen til løftet som ble gitt i barnehagemeldinga! Rønbecks syn på foreldrebetaling vil bli brukt som ei brekkstang for å øke prisene kraftig. Ifølge kommuneregnskapet betalte foreldrene som gruppe 9,8% av driftsutgiftene i 1980. Etter budsjettforslaget for 1982 skal de betale 11,3%. Og da er budsjettet basert på at prisen for heldagsplass er økt fra 380 kr. i 1980 til 780 kr. i 1982.

Hvis en skal gjennomføre Rønbecks forslag om at foreldrene som gruppe skal betale 25% av driftsutgiftene, går det bare an å ane hva slags nivå en må heve satsene til. 106% heving av de individuelle satsene på 2 år har bare økt foreldreandelen av driftsutgiftene fra 9,8% til 11,3%.

10. 1982 — et nedleggingsår i Oslos helsevesen?

Problemet for kommunalråd Martha Seim Valeur og hennes medhjelpere i Oslos toppledelse er at de ikke klarer å innskrenke helsetjenestetilbudet så raskt som regjeringa krever.

I to statsbudsjett har regjeringa slått fast at det på landsbasis er et mål å få lagt ned omtrent 4000 sykehusplasser. Mye av dette skal tas i Oslo. Regjeringas metode er å gjøre fylkenes økonomi så dårlig at de må legges ned.

Men Oslo har ikke klart å få det til. I 1980 ble det så svære aksjoner rundt Kroghstøttensaken, at de ikke har våga flere nedleggelsler. Bystyret vedtok i desember 1980 at det skulle legges ned sykehusvirksomhet for 50 mill. kr. i 1981. Og i et bystyremøte i april vedtok de en ny reduksjon. Men de har ikke gjennomført noe av det. Derfor blir det en såkalt budsjettoverskridelse på omkring 80 mill. kr. i Oslo helsevesen i 1981. Utgiftene har bare økt i takt med prisstigninga. Utgiftssida blir ikke påvirket av formelle sparevedtak som politikerne ikke tør gjennomføre.

Må spare 160 mill. kr. i 1982

21. mai 1981 bestemte bystyrets flertall (DNA, H og Kr.F.) at sykehusvirksomheta i 1982 skal koste 75 mill. kr. mindre enn det vedtatte budsjettet for 1981. Fordi dette 81-budsjettet blir sprengt, betyr det at de må legge ned så mye av den nåværende virksomheten at innsparingene utgjør 155—160 mill. kr.

Sykehusrådmannen har sagt nei til å fremme et budsjettforslag innenfor en slik ramme. Han mener det er uforsvarlig. Men som vedlegg til budsjettet har han laga ei liste over hvordan det i alle fall er mulig rent teknisk å spare noe sånt som 130 mill. kr.

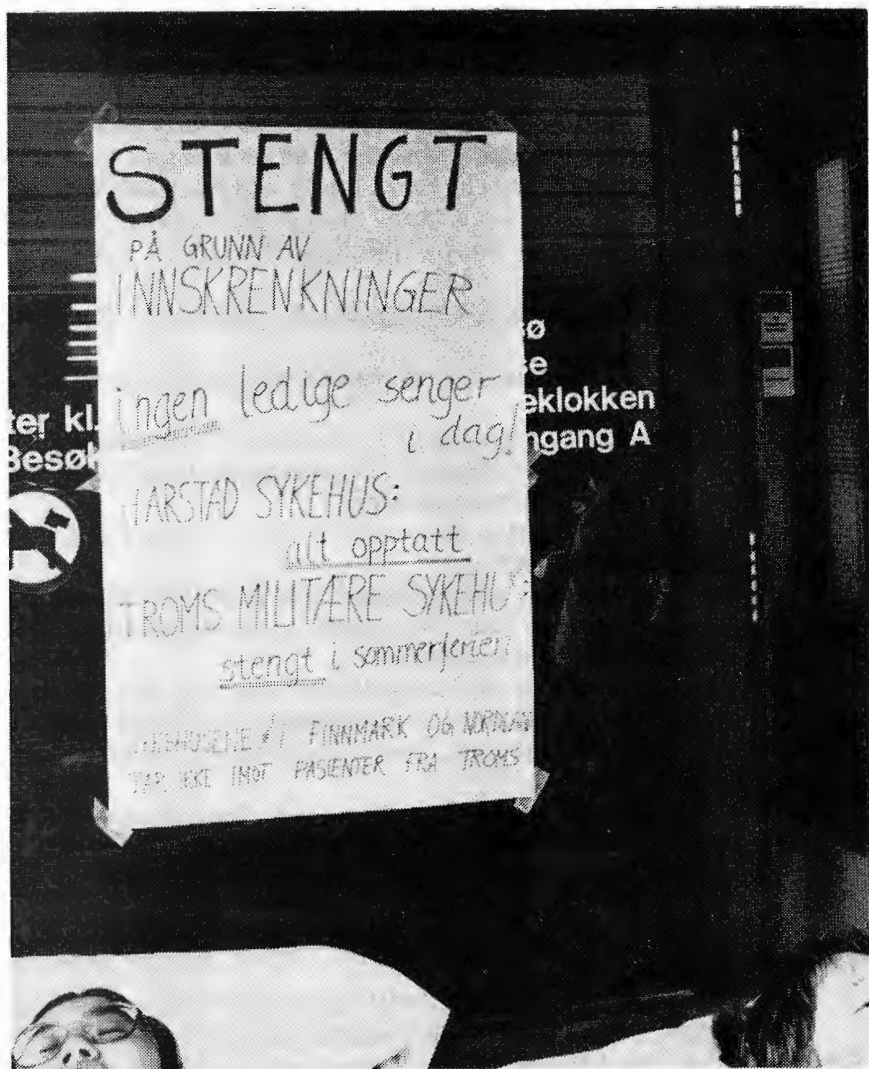
22 farlige forslag

For å spare 130 mill. kr. må vel 500 heltidsstillinger inndras. 260 sykehussenger som nå er i aktiv bruk må stues vekk. Dessuten skal det spares 10 mill. kr. på redusert overtid for leger og 7 mill. kr. ved å gjøre det vanskeligere for Oslofolk å få behandling i statlige psykiatriske institusjoner, slik som f. eks. Statens klinikk for narkomane. De øvrige spartetiltaka i Sykehusrådmannens budsjettvedlegg kan sammenfattes slik:

1. Urologisk avd. (5. avd.) på Ullevål flytter til kirurgisk blokk. De fraflyttede lokalene tas ikke i bruk til kirurgisk etterbehandling. 69 ansatte sies opp.

For befolkninga betyr dette ifølge sykehusrådmannen:

«Lengre liggetid i de kirurgiske akuttavdelinger med tilsvarende plass-

Hvor mange slike plakater vil vi møte i Oslo i 1982? Bildet er fra Regionssykehuset i Tromsø, juli 1981. (Foto: Klassekampen)

problemer her. Følgen kan bli større overbelegg enn i dag og lengre ventelister. Alternativt betydelig tidligere utskrivning fra akuttavd. til hjemmet. Det siste betyr at mange pasienter blir sendt hjem mens de fortsatt har betydelige pleie- og opptreningsbehov.»

2. Nedleggelse av legevaktens sengeavdeling. 61 personer sies opp. Og 8.7 mill. kr. spares. For befolkninga betyr det:

«En nedleggelse av legevaktens sengeavdeling vil bl.a. bety en betydelig innskrenkning i tilbudet til pasienter med ortopediske lidelser ettersom de

fleste av legevaktens 53 senger brukes til ortopedi. Som kjent er det innenfor denne grenspesialitet det er lengst ventelister, også i Oslo. Forslaget kan derfor ikke realiseres uten at i størrelsesorden minst en post i kirurgisk blokk på Ullevål tiltenkt andre grenspesialiteter, konverteres til ortopedi. Det siste kan resultere i ventelister innenfor deler av kirurgien hvor det i dag ikke finnes nevneverdige ventelister. Under alle omstendigheter må den kirurgiske storavdeling ved Ullevål selvsagt prioritere øyeblikkelig hjelp først, slik at det blir de elektive (planlagte) innleggelseser som må vike.»

3. Kirurgisk avde. på Røde Kors omgjøres til «sykehotell». 6—8 personer må sies opp.

4. Innskrenkning av åpningstida ved Røde Kors Legevakt fra 66 til 45 timer pr. uke.

5. Stenging av kirurgisk sengepost på Lovisenberg. 17 personer må sies opp. Etter dette sier sykehusrådmannen at sykehuset «så langt råd er» må opprettholde sin øyeblikkelig-hjelp-funksjon.

6. Menighetssøsterhjemmet. 5 dagers drift på halve kirurgisk avd. hele avd. stengt i ferier og høytider.

7. Nedlegging av en med. overvåkingspost på 9. avd. på Ullevål. 25 ansatte sies opp. «Pasienter som i dag ligger i overvåkingsavsnitt, ville måtte plasseres i vanlige sengeavdelinger».

8. Ved Aker, Lovisenberg og Menighetssøsterhjemmet skal en sengepost på hvert sted «omdisponeres» til pleieavdeling. Dette skal gjøre det mulig å si opp 12 personer på Aker, 1 på Lovisenberg og 2 på Menighetssøsterhjemmet.

9. Akers kontrakt med Kurbadet skal sies opp. Dette får ifølge sykehusrådmannen ingen konsekvenser «for de ansatte i Oslos helsevesen».

10. Sunnaas skal sjøl avgjøre hvordan de skal spare 1,6 mill. kr. og kvitte seg med 10—12 ansatte.

11. Tann-/kjeve-avdelingen på Ullevål nedlegges som sengeavdeling. 19 ansatte sies opp.

12. En nevrologisk sengepost på Ullevål legges ned. 23 ansatte sies opp.

13. Ingen flere Oslofødsler på Rikshospitalet. 500 fødsler overføres til Ullevål og Aker. For å få plass til alle fødslene må «fødselshjelp og gynekologi sees under ett» og «gynekologiske ventelistepasienter må vike prioritet».

14. Barneavdelingen på Aker nedlegges. 40 ansatte sies opp.

15. Færre Osloinnleggelseser i statlige somatiske sykehus. Det skal spares 20 mill. kr. på dette. Det vil være noe bort imot 20 000 pasientdøgn. Resultatet av dette som av så mye annet blir «lengre ventelister».

16. Innskrenkinger i barne- og ungdomspsykiatrien til en verdi av 4,8 mill. kr. 30 personer må sies opp.

17. Andre nedskjæringer i aktiviteter under Helserådet som fører til ca. 15 oppsigelser.

18. Redusert helsetjenestetilbud for innvandrere. 5½ stillinger fjernes.

19. Slutt på alle videre- og etterutdanning ved Nic Waals Institutt. 30 personer må sies opp.

20. Nedleggelse av avd. 1, 2 og 3 på Dikemark, mens avd. 4 og 7 styrkes noe. Hva dette fører til er helt uklart foreløpig.

21. Redusert adgang til plass ved Statens senter for epilepsi for Oslo-folk. Det skal Oslo spare 1/2 million på.

22. Kraftig reduksjon i den kommunale tannpleien. 148 personer sies opp.

23. Til sist skal hjelpepleierskolen ved Vor Frue Hospital nedlegges. Den utdanner 40 hjelpepleiere i året. Og så skal det bli slutt på at matprisene på kantinene er subsidiert.

24. Og helt til slutt. Det vil være mulig å spare opp til 500 000 kr. ved å slutte helt med å la sykehuspasienter få «frukt utenom måltidene i avdelingene». Som kjent ble adgangen til å bruke brus/mineralvann kutta ut i juni 1981.

«Et gjennomtenkt og balansert program»

Sykehusrådmann Müller får refs fra Finansrådmannen som «forutsetter at sykehusrådmannen for fremtiden følger de gitte budsjettdirektiver på samme måte som de øvrige rådmenn og bedriftsdirektører».

Ellers har finansrådmannen denne kommentaren til den lista vi har gjengitt her. Han mener lista er «et godt gjennomtenkt og balansert program for å rette virksomheten i helsesektoren inn mot de høyest prioriterte mål ved hjelp av de ressurser som kan stilles til rådighet».

Bystyret blir ikke i stand til å vedta et endelig budsjett for helsevesenet på sitt desembermøte. De blir nødt til å fatte vedtak om hvor mye som skal skjæres vekk, og så må de prøve å tvinge Sykehusrådmannen til å lage en plan for hvordan nedleggelsene kan gjennomføres. Kampen om hver enkelt nedleggelse vil komme utover vinteren og våren 1982.

Rød Valgallianse vil ikke akseptere at helsevesenet skal begrenses innenfor «de ressurser som kan stilles til rådighet». Vi vil fortsette å slåss for at helsevesenet skal dimensjoneres slik at det kan dekke folks behov.

Rammetilskuddsordninga

Fram til 1980 dekkta staten en bestemt prosentdel av driftsutgiftene ved helseinstitusjonene. Fra 1980 fikk vi ei ordning med rammetilskudd. (Se forklaring i kapitlet om de statlige tilskuddsordningene). Et av poengene med den nye ordninga er at statstilskuddet til Oslo skal reduseres kraftig. Oslo har nemlig forholdsvis mange helseinstitusjoner.

Så sent som i et regjeringsvedtak 4. september 1981 ble det gjentatt at Oslo fortsatt får 300 mill. kr. mer i statstilskudd pr. år enn det som er forutsatt etter rammetilskuddsordninga. DNA-regjeringa varsla i dette vedtaket at den ville prøve å trappe ned statstilskuddet til Oslo nokså raskt. Det som trengs for å berge helsevesenet i Oslo, som i andre fylker, er kraftig økning av statstilskuddet.

11. Sykehjemsutbygginga

Eldreomsorgen sies å være høyprioritert i Oslo. I alle fall på papiret. Men det viser seg at penger som er bevilga til byens gamle, blir brukt helt andre steder. Og de ansvarlige kan ikke en gang si hvor de har brukt dem.

Hvor ble det av eldreomsorgspengene?

Husker du valgkampen 1979. Da Alberg Nordengen lovte at «det skal ikke stå på penger» i eldreomsorgen. Da DNAs Odd Wivegh og Høyres Martha Seim Valeur lovte at det skulle bli både 1200 og 1500 nye sykehjemsplasser i Oslo i kommende bystyreperiode, dvs. i løpet av åra 1980—84. Nå er halve perioden gått, og vi har på 2 år fått 141(!) flere sykehjemsplasser. Så det er klart at de tre blir stående som løftbrytere, som politikere som prøvde å vinne stemmer på nøden blant Oslos gamle.

Pengene blir brukt til andre ting

Enda verre er det at de bruker penger som er bevilga til eldreomsorgen til helt andre ting. Kommuneregnskapet for 1980 ble behandla i bystyremøtet i oktober. Ellen Pedersen (RV) dokumenterte da at hele 43 mill. kr. som var bevilga til ulike formål på driftsbudsjettene i eldreomsorgen i 1980, ikke var blitt brukt der. Hun spurte hvor pengene var blitt av. Verken ordfører Nordengen eller andre var i stand til å svare. Det ble sagt at spørsmålet var for vanskelig.

Dette viser enda mer av det dobbeltspillet som Oslos toppolitikere driver med eldreomsorgen. De bevilger en del penger i begynnelsen av året, men så sørger de for at pengene ikke blir oppbrukt. Og i all stillhet flytter de så midlene over til helt andre formål. Etter det vi fra RV har fått undersøkt hittil, var det noe sånt som 32 mill. kr. som i 1980 forsvant fra eldreomsorgen på denne måten. Det gikk hardest ut over heimehjelp og heimesykepleie, som til sammen mista 14,4 mill. kr.

I bystyrets møte i oktober lovte Høyres Leif A. Lien å gi skriftlig svar på Ellen Pedersens spørsmål i løpet av november. Vi håper at mange følger med når det svaret kommer.

Bystyremøtet 2. desember skal nemlig behandle tilleggsbevilgninger for 1981. Og da er det meninga å gjenta den operasjonen som er beskrevet foran. Også i 1981 er det nemlig ubrukte eldreomsorgspenger som kommunens ledelse nå kan bruke til å tette hullene på andre sektorer, der de har budsjettert feil.

Sykehjemsutbygginga går også mer enn tregt. En hovedårsak til dette er at kommunen ikke får lov å ta opp lån til nybygg. 21. mai 1981 innførte regjeringa Harlem-Brundtland nye kredittpolitiske retningslinjer. Disse pålegger bankene å ikke låne ut mer penger til lønnskakere og til kom-

munene enn ei bestemt ramme som staten fastsetter. Og denne ramma er fastsatt til å være utlånsbeløpet 12 måneder før, forhøyet med 9 prosent. Ettersom prisstigninga er 14 prosent nå i år, betyr det at bankene ikke en gang får låne ut så store verdier som de lånte ut i fjor. Dette får svært alvorlige følger for Oslo. Finansrådmannen sier i innledninga til budsjettet at «enhver videre ekspansjon på denne sektoren (sykehjemsbygging, vår anm.) vil stoppe opp», hvis det ikke kan finansieres ved nedlegging av sykehusavdelinger.

I et brev til Oslo kommune 2. juni forklarte DNA-regjeringa at hensikten med disse lånebegrensningene var å sikre at næringslivet fikk større lån enn før til å finansiere sine investeringer.

Men det er *teknisk mulig* å bygge mange sykehjem i Oslo. I juni 1981 laget Kontoret for eldreomsorg ei liste over de prosjektene som var mer og mindre byggeklare, når de kunne stå ferdig til bruk og hvor mange plasser de kunne gi. Alt sammen under forutsetning av nok bevilgninger, selvsagt.

Hvis disse sykehjemmene blir bygd, får Oslo nesten 2000 nye plasser. Og ventelista kan reduseres fra 2200 nå til omtrent 1000 i 1985.

Sykehjem:	Kan tas i bruk:	Antall plasser:
Sofienberghjemmet, utvidelse	81/82	30
Lilleborg	vår 82	130
Ryen	høst 82	165
Paulus	høst 82	108
Cassinetto	vår 83	35
St. Hanshjemmet	vår 84	80
Nordseter	vår 83	110
Majorstua	vår 83	110
Frognerhjemmet	vår 84	70
Oslo Røde Kors	høst 83	72
Grünerløkka	vår 83	140
Vålerenga (utvidelse)	høst 84	70
Holmlia	høst 83	110
Ammerud (utvidelse)	høst 84	70
Høybråten	høst 83	171
Smestad	høst 83	110
Bredtvedt	vår 84	110
Rudolf Nilsens plass	høst 84	110
Nadserud alle	vår 84	110
Vålerenga (nybygg)	høst 84	110

2021

Denne lista fra kommunens egne dokumenter viser at det er fullt ut mulig å styrke eldreomsorgen raskt. Problemet er at hverken Oslo kommune eller staten ønsker å bruke særlig penger på byens gamle. Derfor er planene til Albert & Co. nå at mindre enn en tredjedel av dette utbyggingsprogrammet skal gjennomføres. Hvis hele programmet skulle gjennomføres, ville det koste 500 mill. kr. i investeringer i åra 1982—85, pluss garantier for noen private låneopptak.

Frogner Eldresenter hadde lokaler rett over gata fra Albert Nordengens bolig. (Foto: Klassekampen)

Forslag om å gjøre noe nå

I bystyret foreslo Ellen Pedersen at «de planlagte sykehjemsprosjektene fullføres så raskt det byggeteknisk er mulig». Forslaget ble forkasta mot 6 stemmer (SV og RV). Videre fremma hun dette forslaget for å skaffe penger:

«Oslo må kreve at staten medvirker med økonomiske straksløsninger for å sikre dette utbyggingsprogrammet.» Dette forslaget fikk bare RVs ene stemme.

Når det gjelder drift av nye sykehjem er det den statlige rammetilskuddsordninga som er bøygen. Rammetilskuddet blir nemlig ikke større fordi om Oslo bygger nye institusjoner. Oslo må derfor dekke alle driftsutgiftene ved nye sykehjem sjøl, så sant kommunen ikke klarer å legge ned sykehus i samme tempo som de bygger sykehjem. Dette er et opplegg som fra stortinget og regjeringa både DNA og Høyre er enige om.

12. Overtallig eller oppsagt — hva er forskjellen?

Antallet kommunale heldagsstillinger skal reduseres med 1228. Fordi det også opprettes noen nye stillinger, er det i alt 1418 stillinger som er foreslått inndratt. I tillegg er det lagt opp til at antall lærerstillinger skal være 260 lavere i skoleåret 1982/83 enn i inneværende skoleår. Det er ingen som tror at alle disse stillingene vil bli inndratt i 1982. Men det er helt sikkert at svært mange arbeidsplasser vil forsvinne. Og utenom disse tallene vil det være mange som jobber deltid, eller som arbeider i forskjellige slags «grå» stillinger.

Hvis den foreslåtte reduksjon i antall stillinger «skulle føre til oppsigelser, ville det være et tegn på kommunens manglende evne til å organisere sin egen virksomhet», sier Finansrådmannen.

Overtallighetsreglementet

5. mars 1980 vedtok Oslo Formannskap «Retningslinjer for omplassering av overtallig». Disse retningslinjene er på flere punkter i strid med Arbeidsmiljøloven. Vi skal kommentere noen av de viktigste.

Etter Arbeidsmiljøloven § 60, nr. 2 har kommunen *plikt* til å skaffe annet arbeid til en person som mister jobben på grunn av rasjonalisering e.l. I retningslinjene framstilles dette som noe Oslo kommune gjør av ren godhet.

Et av vilkårene for å bli godkjent som «overtallig» er at han «har mer enn 2 års sammenhengende tjeneste i kommunen». Dette er tull. Dersom vilkårene etter lovens § 58, nr. 7, (arbeid for et bestemt tidsrom, eller av forbigående art) for bruk av midlertidige stillinger ikke er tilstede, da er du å betrakte som fast ansatt når den vanlige prøvetida er ute.

På samme måte prøver kommunen å sjalte ut de som får oppsigelse «mer enn 2 år før vedkommende må fratse sin stilling». Fordi om oppsigelsen varsles i god tid, blir den ikke mere saklig, og en arbeidstaker mister ingen rettigheter fordi om oppsigelsesfristen er lang.

Det er også laget forskjellige regler om at under de og de omstendigheter, så skal den overtallige likevel ikke få en annen jobb. Dette bryter med Arbeidsmiljølovens § 60 nr. 2 som fastslår kommunens omplasseringsplikt ved innskrenkninger. F.eks. er det brudd på loven når retningslinjene sier at en som søker jobb ved internt opprykk skal gå foran en som blir omplassert.

Som toppen av det hele, har kommunen gitt seg sjøl adgang til å innføre ny prøvetid for en person som blir omplassert til ny stilling. Dette er ulovlig.

Kommunens overtallighetsreglement kommer til å bli brukt til å «skjule» mange oppsigelser. Og til å få folk til å tro at de ikke har vanlige rettigheter etter Arbeidsmiljølova.

Blir du utsatt for dette, ta opp saka i fagforeninga di. Søk om nødvendig råd hos jurist eller i Statens Arbeidstilsyn.

13. Kollektivtransporten

Halvparten av Oslos befolkning er avskåret fra å bruke bil. Skal de ferdes i byen er de helt avhengig av kollektive befordringsmidler, sykler eller egne bein. Byutviklinga har forårsaka et økt behov for transport. Trafikk-problemene idag har blitt så store at de er i ferd med å forslumme sentrum. Støy, forurensing og trafikkfare gjør det snart umulig å bo her. Ulykkesfaren er 10 ganger større for et barn enn for en industriarbeider. Disse problemene lar seg bare løse på en måte, nemlig at man må *redusere* trafikken. Det betyr med andre ord økt kollektivtrafikk, også at folk som ikke er nødt til å bruke trikk, buss eller bane, blir pressa til å bruke det. Dette krever at det legges restriksjoner på bilbruk. En slik politikk betyr at kollektivtrafikken ikke bare er et samfunnsmessig gode, men også en dyd av nødvendighet. Konsekvensene vil bli en levelig by for alle.

Et syn som ikke bygger på at folk i denne byen skal ha rett til og plikt til å kjøre kollektivt, åpner opp for ideen om at Oslo Sporveier er en vanlig bedrift — folk skal betale hva det koster, for det gjør jo bilbrukerne.

Når Høyre, DNA og Kristelig Folkeparti sammen vedtar å redusere tilskuddet til Oslo Sporveier med en tredjedel er det i praksis en sånn politikk de står for.

Ifølge sporveisadministrasjonens beregninger vil konsekvensene av bystyrets vedtak bli:

— 786 færre arbeidsplasser i Oslo Sporveier fra 1. januar -82. I tillegg kommer oppsigelser av ca. 100 ansatte i de private selskapene som har avtaler med Oslo Sporveier. Arbeidsmiljøet blir vesentlig forringet.

— Trafikktilbudet må reduseres med en tredjedel. Dette vil merkes mest på kvelder og i helger. Noen ruter må innstilles helt på disse tider.

— Dagens takster, men en vesentlig økning kan være mulig. Gevinsten av takstøkning er vanskelig å beregne siden ruteinnskrenkning i alle fall er nødvendig. Dette vil gi færre trafikanter.

— Dersom rammene ikke økes i framtida, må følgende vurderes: Vesentlig takstøkning, sporvognen må fjernes og enkelte forstadsbaner nedlegges.

Finansrådmannen følger bystyrevedtaket, men gir følgende kommentar:

Dersom statsbudsjettet for 1982 ikke inneholder driftsstøtte til kollektivtrafikken i Oslo, vil han måtte foreslå en meget betydelig økning av kollektivtakstene, om ikke resultatet skal bli en svært drastisk reduksjon i kollektivtilbudet og masseoppsigelser av sporveisansatte.

Et sonetakst-system foreslås som en mulighet av sporveisadministrasjonen. Konkret betyr forslaget bl.a. at det blir dyrere å reise distansen Høyenhall — Helsfyr enn Helsfyr — Sentrum. Det antydes også at folk kan betale mer i rush-tida enn ellers på døgnet.

Bystyrets møte i august 1981 vedtok nye og strengere kriterier for å få bruke Transporttjenesten for funksjonshemmede. Vedtaket skal gi en årlig innsparing på 15 mill. kr.

Det sier seg sjøl at dette opplegget ikke er mulig å gjennomføre fra 1. januar. Og det veit politikerne og finansrådmannen godt. Derfor kan det synes som om det er en taktikk for å presse staten til å yte driftstilskudd til kollektivtrafikken i Oslo. Hverken DNA-regjeringa eller den nye Høyre-regjeringa har gjort det til nå. Ingenting tyder heller på at de vil gjøre det.

Derimot er det en sleip taktikk for å få folk til å godta *prinsippene* om

at det er nødvendig med nedskjæringer og takstøkninger. Det er vanskelig å få folk til å slåss for full opprettholdelse av dagens rutetilbud og ingen takstøkninger når slike drastiske reduksjoner foreslås. Så Høyre, DNA og Kristelig Folkeparti vet nok meget godt hva de gjør.

I budsjettet for vedlikehold og investeringer av anlegg og materiell er kun kontraktsbundne kjøp med noen helt nødvendige tillegg ført opp. Manglende vedlikehold gjennom en årrekke forårsaker idag mye forsinkelser og unødige farer — bremser svikter osv. Viss ikke investeringene blir økt kraftigere, vil bytrikken forsvinne for godt fra Oslos gater.

Vedtatte planer om sammenknytning av de østlige og vestlige banesystemene, pendeldrift og forlenging av Lambertseterbanen til Søndre Nordstrand vil også kreve store investeringer, hvis de skal gjennomføres.

Transporttjenesten for funksjonshemmede

Å kunne komme seg fram og tilbake til jobben er en menneskerett. Å kunne delta i foreninger, gå på kino og i teater er også en menneskerett. For funksjonshemmede er dette vanskelig. Transport-tjenesten betyr for mange å komme ut av isolasjon, kunne fungere på linje med folk uten funksjonshemming. En bruker av TT-tjenesten har i fritida mulighet for 24 enkeltreiser i kvartalet, dvs. ca. en tur ut i uka. Dette er lite, men betyr mye. Men en funksjonshemma bruker ca. 300 kroner i arbeids- og fritidsreiser pr. måned siden de ikke kan benytte universalkort.

Finansrådmannen syter og klager over at utgiftene til TT-tjenesten er så store og øker. Bystyret har seinest i august i år prøvd å rette opp dette ved å stramme inn kriteriene for brukere og også gjort det så tungvint som mulig å bli bruker. Men selv dette er ikke nok. Kriteriene må skjerpes igjen, eller så må pris på fritids-reiser økes og/eller antall fritids-reiser pr. kvartal reduseres. Finansrådmannen hevder prinsippet om at TT-tjenestens brukere skal ses på som vanlige kollektivtrafikanter. Og nettopp derfor må redusert kollektivtilbud, bety redusert antall fritidsreiser for funksjonshemma!

Sporveisadministrasjonen foreslår nesten 70 millioner i tilskudd til TT-tjenesten. Finansrådmannen skjærer ned til ca. 60 millioner. Fellesforslaget 21. mai fra Høyre, DNA og Kristelig Folkeparti fastsatte ramma for tilskuddet i 1982 til 44 millioner!

Dette vil RV slåss for:

- Dagens rutetilbud må opprettholdes, ingen takstøkninger. Dette krever at tilskuddet for -82 må økes fra 313 millioner kroner til 460 millioner.
- Oslo må få statlig driftsstøtte til kollektivtrafikken på linje med andre fylker. I 1982 vil det bety noe over 200 millioner kroner.
- Arbeidsplassene i Oslo Sporveier må opprettholdes.
- Brukere av TT-tjenesten må likestilles med andre kollektivtrafikanter. Dette innebærer bl.a. at de skal kunne reise på universalkort.

14. Willoch endrer statsbudsjettet og kommuneøkonomien

Før Stortingsvalget skrev Høyres Hovedorganisasjon til Oslo Sporveisbetjenings forening at de ville sikre statsstøtte til Oslos kollektivtransport, hvis Høyre fikk «tilstrekkelig innflytelse» etter valget. 4. november la Høyre fram sine endringer til statsbudsjettet, og der finnes det ikke ett øre til Oslos kollektivtransport.

Derimot er det flere tiltak som svekker Oslos og andre kommuners økonomi ytterligere. Det er imidlertid grunn til å understreke at både Harlmen Brundtlands og Willochs statsbudsjett betyr dårligere kommunaløkonomi i 1982 enn i 1981. Finansdepartementet opplyser i ei pressemelding 4. november at DNAs opplegg for 1982 ville svekke kommunenes samlede økonomi med 470 mill. kr., mens Willoch vil gå 80 millioner lenger slik at kommunenes tilsammen vil få 550 mill. kr. mindre å rutte med. Større er ikke forskjellen mellom de økonomiske oppleggene. Hvor mye dette vil slå ut for Oslo er foreløpig uklart.

15. Boligpolitikken i Oslo

Hvordan vil boligsituasjonen i Oslo utvikle seg fram til utgangen av 1982?

Hva vil skje med nybygging, rehabilitering og bokostnader?

For å få et svar, må vi undersøke flere kilder: Regjeringas langtidsprogram 1982—85, forslaget til statsbudsjett 1982, Oslo kommuneplan 1980—90 og finansrådmannens forslag til budsjett 1982.

Langtidsprogrammet 1982—85

Synet på boligsektoren kan sammenfattes slik: Boligstandarden på nybygg er høy nok og bør ikke økes. I byområdene må en prioritere rehabilitering. Folk flest har lave bokostnader, mens prisen på nybygg er et problem. Løsningen er at folk i eldre boliger betaler mer f.eks. til Husbanken, og at statens merinntekter går til å subsidiere bokostnadene i nybygg de første åra etter innflytting. Støttetiltak bør være midlertidige og selektive. Langtidsprogrammet er utviklet av DNA, Høyre er ikke prinsipielt uenig.

Forslag til statsbudsjett -82

Regjeringa Brundtland foreslo dyptgående endringer i boligfinansieringa. Høyre er i hovedtrekkene enig. Forslaget bygger på Boligmeldinga (Stortingsmelding nr. 12, 1982):

- Husbankrenta skal følge markedsnivå for obligasjonsrenta. Neste år settes den til 10,5% mot 7,5% nå.
- Nedbetalingstida på husbanklån settes til 25 år.
- Arealtilskottet må avskaffes.

Lavrente (opprinnelig 2,5%), lang nedbetalingstid (opprinnelig 60—100 år) og arealtilskott (opprinnelig full momsrefusjon) har vært de viktigste virkemidlene for å holde bokostnadene nede. Stortinget vedtok i 1973 at bokostnadene i ny husbankbolig ikke skulle overstige 20% av gjennomsnittets mannlige industriarbeiderlønn.

For boliger med lånetilsagn fra før 1973 endres lånevilkårene umiddelbart. For lån gitt mellom 1973 og 1979 skal dette skje over 3 år. Som motytelse senkes husbankrenta på nybygg til 5% med gradvis opptrapping til markedsrente i løpet av 6 år. Lånene blir avdragsfrie i disse åra. Samtidig legges økt vekt på selektive støttetiltak. Borettslag får større husbanklån enn privatboliger (75% mot 50% av lånebehov).

Det opprettes låne- og tilskottsordninger i Husbanken for å skaffe egenkapital til 5—10% av innflytterne, og til sist skal bostøtten beholdes og ventes å spille større rolle i framtida.

Vilkåra for rehabilitering er uklare. Oslo Byfornyelse har påpekt dette. Antagelig blir de som for nybygg, men med 18 års nedbetalingstid.

Det er ikke husa det er noe galt med. Men gårdeiveldet og spekulasjonen ødelegger brukbare hus. Denne Brudevoldgården sier alt; om Brudevold som gårdeier og om kommunal unnfalleshhet og udugelighet. (Foto: Klassekampen)

Med dette senkes regjeringas «utgifter» til boligsektoren med 1/2 milliard fra 2,1 til 1,6 milliarder i 1982 og med ytterligere en halv milliard i -83.

Retten til uhemmet rentefradrag som i hovedsak tilfaller høytlønnede med høy marginalskatt, berøres ikke. Det er vanskelig å beregne dette beløpet som boligstøtte, men vi antar det ligger rundt 3-4 milliarder pr. år.

Kort sagt: Den sosiale boligpolitikken individualiseres. Penger trekkes inn fra folk i eldre husbankboliger for å frigjøre statens midler til annet enn boligbygging. Etter 6 år er det liten forskjell på husbanklån og lån i privatbankene.

Konsekvensene blir at nye boliger stiger med ca. 20 000 kroner i pris fordi arealtilskottet bortfaller. Siden husbanken heller ikke dekker prisstigninga fullt ut, vil kravet til egenkapital neste år øke med 33% fra i gjennomsnitt 131 000 kroner til 174 000 for nye husbankboliger. Bokostnadene vil holde seg konstant i 1 år, p.g.a. senket rente, men øker så kraftig fra andre året. Nye områder som bygges i dag, vil om 6-7 år ha husleier på minst 4-5000 kroner.

På Tveita, som ble bygd i 1967, innføres nye lånevilkår umiddelbart. Husleia for en tre roms bolig vil øke fra 1580 til beregnet 2370 kroner (40%). Den samme boligen kosta 650 kroner pr. mnd. i -75. I nyere borettslag med ca. 100 000 kroner i gjennomsnittlån pr. bolig, vil renteøkninga alene kreve 250 kroner pr. måned eller 15-20% husleieøkning i hvert av de neste 3 åra.

Statsbudsjettet vil med andre ord føre til drastiske økinger i boutgiftene for folk med vanlige leiligheter i Oslos drabantbyer. Hvordan påvirker budsjettet i Oslo denne utviklinga, blir den skjerpet eller dempet?

Oslo Kommuneplan 1980—90

er en plan for en kommune med store problemer. Industrierbeidsplasser nedlegges, folk flytter til nabokommunene, skatteinngangen svikter, og den sosiale standarden reduseres.

Planen forutsetter at 4000 nye boliger skal bygges og 2000 gamle rehabiliteres hvert år. Samtidig er det en plan for null-vekst. Nye barnehager kan ikke bygges uten at gamle nedlegges. Det samme gjelder på alle områder. Ny boligbygging belastes alle utgifter til veier, vann, kloakk og friarealer som tidligere ble dekket over kommunebudsjettet. Dette prinsippet øker kostnadene så mye at det alt nå er vanskelig å få husbanklån i nye OBOS-områder.

Byplansjefen har uttalt (kommuneplanen):

«Byplankontoret vil anta at relativt dyre leiligheter med høy tetthet som blir liggende så perifert som Bjørndal evt. med dårlig offentlig transport, ikke vil være spesielt attraktivt for noen befolkningsgruppe.»

Forslag til budsjett for 1982

Budsjettet er interessant utifra to spørsmål: hva koster mer, hvor spares det. Byfornyelsen påstås prioritert. «Forøvrig vil enhver tjeneste som ikke er redusert i takt med befolkningsnedgangen i realiteten bety et økt tilbud pr. innbygger.» understreker finansrådmannen. Interessant! Etter dette er det standardheving ikke å nedlegge skoler og barnehager i Groruddalen. Lengre skolevei for barn på Grünerløkka er null-vekst.

Prisøkinger:

For nye boliger foreslås 25% øking i tilknyttingsavgift for vann og kloakk (til selvkost) og 10% økte gebyrer ved offentlig saksbehandling. Resultatet er 5—7000 kroner i merutgift for vanlig boliger i tillegg til bortfallet av 20 000 kroner i arealtilskott.

— Festeavgift på kommunal grunn foreslås økt, dette gjelder alle dra-bantbyer, men det er uklart hvor mye.

— For alle kommer økte vann og kloakk-avgifter med 15%, dette slår ut med ca. 1% på husleia, og 30% tillegg på strømtariffene (regningen for en husstand ventes å øke 25%). Dette slår ut med 50—100 kroner pr. måned for de fleste. Fra 1979—82 øker strømtariffene med 78%.

— Husleia i kommunale gårder har økt 36% de siste to åra, for neste år foreslås en økning på 10%.

— Boligetats midler til utlån til innskudd fryses fast på 12 millioner. Maksimal-lånet på 80 000 opprettholdes på tross av takstøkinger.

Standardsenking

Budsjettet for veinett er knapt. 23 millioner til nybygg mot 30 millioner i -81 kan bety at manglende utbygging blir en hindring for boligproduksjonen. 6 millioner til vedlikehold av veier mot nødvendige 30 millioner,

gjør at veinettet forfaller, flere asfaltlapper, vannpytter og ødelagte veikanter, færre skilt og merkinger, mindre feiing og snøbrøyting vil forslumme gatebildet og senke trafikksikkerheten.

Vedlikehold av kommunale eiendommer

får 70 millioner mot 147 i 1980. Prinsippet om forebyggende vedlikehold eller full oppussing av eldre gårder for å få dem til å holde, forlages til fordel for enkle reparasjoner av skader som alt har oppstått. Gårdene forfaller. Fra Grønland og Nedre Tøyen vet vi at forfallet i kommunale gårder er en åpen invitasjon til bl.a. pyromaner og representerer en fare for beboerne.

Rehabilitering

Boligetaten har de siste åra blitt utvidet for å få fart i offentlig saksbehandling av rehabiliteringen. Problemet er at det ikke bevilges til prosjektering av videre arbeider. Langtidsbudsjettet 1982-85 forutsetter 5 millioner, nå foreslås 3 millioner. Redusert prosjektering i 1982 betyr mindre rehabilitering i 1983—84.

Programmet står m.a.o. i fare for å bryte sammen. Heller ikke bevilgningene til den kommunale andel av rehabiliteringsprogrammet er store nok til å gjennomføre de 1000 leilighetene som er forutsatt i 1981 (behov 5,4 millioner, forslag 0).

Som oppsummering av dette materialet står:

Nye boliger øker i pris rundt 25 000 kroner fordi arealtilskottet fra staten bortfaller og fordi kommunen tar økte gebyr ved utbygging.

Alle husbankbelånte boliger som er mer enn 2 år, får en husleieøkning på 15—40% pga. endringer i lånevilkåra fra husbanken samt at tillegg i bokostandene på 3—6% pga. økte strømpriser.

Prisøkningene er først og fremst et resultat av statens politikk, mens Oslo Kommune lager en kombinasjon av prisøkinger og standard-reduksjon.

16. De statlige tilskuddsordningene

Det er fylkene og kommunene som har ansvaret for det aller meste av de offentlige tjenestene vi bruker til daglig. Slik som skoler, barnehager, sykehus, sykehjem, heimesykepleie, brannvesen osv. Staten gir forskjellige slags tilskudd til noen av formåla. Disse tilskudda går under fellesbetegnelsen *statlige overføringer til kommunesektoren*.

Rammetilskudd til drift av helseinstitusjoner. Når statsbudsjettet vedtas i desember, bestemmer Stortinget hvor mye av statens penger som det følgende året skal brukes til drift av helseinstitusjoner. Dermed får vi et rammebeløp for hele landet. Stortinget har vedtatt en fordelingsnøkkel som bestemmer hvor stor andel hvert fylke skal få. De to viktigste punktene i fordelingsnøkkelene er folketall og antall mennesker over 67 år. Om et fylke bygger nye institusjoner og et annet fylke legger ned noen av sine, så får dette ingen innvirkning på fordelinga fylkene i mellom. Hvert enkelt fylke er ansvarlig for å dekke resten av driftsutgiftene.

Tilskudd til drift av skolene. Det statlige tilskuddet til både grunnskolen og de videregående skoler bestemmes av staten og varierer fra kommune til kommune og fra fylke til fylke. Tilskuddene fastsettes som en prosentdel av «godkjent driftskostnad». Det er staten som bestemmer hva som er «godkjent driftskostnad», og den er alltid mindre enn de virkelige driftsutgiftene. Derfor utgjør 25% statstilskudd i Oslo mye mindre enn 25% av de virkelige utgiftene. Det gis dessuten noe tilskudd til bl.a. tilleggsundervisning, undervisning for fremmedspråklige elever og til livs-synsorientering.

Riksveimidler. Staten yter til tilskott til bygging og vedlikehold av riksveiene. I Oslo er noen av hovedveiene klassifisert som riksvei. Det ytes fra 1982 også mindre tilskudd til bygging av gang- og sykkelveier. Det er også gitt anledning til at en liten del av investeringsmidlene til riksveier istedet kan brukes til utbygging av T-banenettet i Oslo.

Tilskudd til drift av kollektivtransport. Staten gir et rammetilskudd til hvert fylke som skal brukes til drift av kollektivtrafikken. Oslo er det eneste fylket som ikke får slik støtte.

Tilskudd til sosialsektoren. Her er det tre tilskuddsordninger som i statsbudsjettet for 1982 er ført opp med samme kronebeløp for tredje år på rad:

- tilskudd til drift av sosialkontor, 100 mill. kr.
- tilskudd til dekning av sosialhjelpsutbetalinger, 50 mill.kr.
- tilskudd til tiltak for eldre og funksjonshemmede, 155 mill kr.

Departementet foretar fordeling mellom kommunene. Dessuten gis det et mindre tilskudd til de fylkene som driver barnevernsinstitusjoner. Og til

sist er det en tilskuddsordning for heimehjelp og heimesykepleie. Staten vil i 1982 dekke 50% av utgiftene til heimehjelp så sant virksomheten ikke blir utvida. Eventuelle utvidelser må kommunene betale aleine. Til heimesykepleien dekker staten 75% av utgiftene.

Tilskudd til barnehager og fritidshjem. Statstilskuddet til barnehagene er fastsatt som et bestemt beløp pr. plass pr. år. Forslaget fra DNA-regjeringen er gradert slik etter barnas alder og barnehagens åpningstid:

Barn 0—6 år, 6—15 t. pr. uke	1 310 kr.
Barn 0—6 år, 16—30 t pr. uke	3 690 kr.
Barn over 3 år, over 30 t. pr. uke	7 380 kr.
Barn under 3 år, over 30 t. pr. uke	13 650 kr.

I barnehagemeldinga (St.m. nr. 93, 1980—81) ble det slått fast at foreldrene skal betale 25% og staten og kommunen 37,5% hver. Med de foreslåtte tilskuddssatsene vil imidlertid staten dekke under 30% av driftsutgiftene i Oslo-barnehagene i 1982. Willochs statsbudsjett betyr gjennomsnittlig 5-6% reduksjon av satsene.

Tilskudd til fritidsklubber og fritidshjem. Det gis et mindre tilskudd til drift av fritidshjem og fra 1982 er det foreslått driftstilskudd til fritidsklubber.

Tilskudd til teater og opera. I Oslo dekker staten en del av utgiftene ved de teatrene som betraktes som riksinstusjoner.

Kommunalbanken. Det er Stortinget som bestemmer hvor mye penger Kommunalbanken hvert år kan låne ut til ulike formål. Dette har svært stor betydning for kommunenes mulighet til å finansiere ulike utbyggingstiltak. De samla utlånene fra Kommunalbanken pr. år har vært:

1978: 1714 mill kr., 1979: 1604 mill. kr., 1980: 1495 mill kr., 1981: 1467 mill. kr., 1982: 1455 mill. kr. Det siste tallet er DNA-regjeringas forslag.¹⁾

Hvordan de viktigste av disse tilskuddsordningene virker i Oslo er tatt opp i omtalen av Oslos 1982-budsjett.

17. — Hva trenger du å vite? Hva har du rett til å få vite?

Det er vanskelig å finne riktige og grundige opplysninger om det som skjer i Oslo kommune. Sjøl om de aller fleste kommunale dokumenter formelt sett er offentlig tilgjengelige for hvem som helst. Vi har samla noen tips som vi tror kan være nyttige:

1. Finansutvalg, Formannskap og Bystyre

Både finansutvalget og formannskapet behandler sakene før de kommer til bystyret. For de aller fleste sakene er både innstillingene som er laga på forhånd og møteprotokollene offentlig tilgjengelig. *Formannskapets kontor* — tlf. 41 00 90 — kan skaffe deg alle de offentlige dokumentene til hver enkelt sak. Der kan du også få lese gjennom møteprotokollene eller få kopi av dem. Til bystyrets møter er det slik at alle saksdokumenter ligger mangfoldiggjort på Formannskapskontoret på forhånd, så hvem som helst kan få. Det samme gjelder den trykte vedtaksprotokollen fra siste bystyremøte. Og etter noen uker foreligge det et trykt referat av hvert eneste ord som er sagt i bystyremøtet.

3. Skolestyre, Sosialutvalg, Helse- og sykehusutvalget m.fl.

Også her er det slik at de aller fleste saksdokumenter og møteprotokoller og vedtak er offentlig tilgjengelig, hvis du bare spør, og spør på riktig sted. Er det en bestemt sak du er særlig interessert i, vil du som regel få tilsendt de innstillingene som gjelder saken. — Saker som gjelder enkeltpersoner er som regel unntatt fra offentlighet. — De riktige stedene å henvende seg er:

Skolestyret: Skolesjefens kontor, Strømsveien 102. Tlf. 19 82 00.

Sosialutvalget: Sosialrådmannens kontor, Møllergt. 39. Tlf. 11 10 20.

Helse- og sykehusutvalget: Sykehusrådmannens kontor, Sognsveien 9 a. Tlf. 46 99 47.

Kommunikasjonsutvalget: Kommunikasjonsrådmannens kontor, Trondheimsveien 5. Tlf. 11 50 60.

Park, idretts- og renholdsutvalget: Park og idrettsvesenet, Kingos gt. 17. Tlf. 38 18 70.

Vei- og vannutvalget: Teknisk rådmanns kontor, Trondheimsveien 5. Tlf. 11 50 60.

Kulturutvalget: Kulturrådmannens kontor, Strømsveien 102. Tlf. 19 82 00.

Boligutvalget: Boligrådmannens kontor, Roald Amundsens gt. 4. Tlf. 41 00 90.

Personal- og lønnsutvalget: Personal- og lønnsrådmannens kontor, Fr. Nansens pl. 3. Tlf. 41 00 90.

I alle disse utvalga, unntatt skolestyret, er det en kommunalråd som er formann.

3. Andre kommunale utvalg.

Barnehagenemnda,

Barnehagekontoret, Møllergt. 39. Tlf. 11 10 20

Sporveisstyret, Oslo Sporveiers administrasjon, Økernvn. 9. Tlf. 68 95 80.

Helserådet,

Stadsfysikus kontor, St. Olavs pl. 5. Tlf. 20 10 70.

Bydelsutvalgene,

Fellessekretariatet, Kjeld Stubs gt. 3. Tlf. 41 10 38.

4. Generell informasjon.

Den som vet mest om den enkelte sak, er den på vedkommende kontor som har vært saksbehandler. Skal du vite noe skikkelig om økonomien i hver enkelt etat, så er det ofte budsjettkonsulenten på rådmannskontoret som har best oversikt.

Skal du ha opplysninger som gjelder helheta i Oslos økonomi, så har du størst mulighet til å få svar ved å henvende deg til Finansrådmannens Planleggingsavdeling på Rådhuset. Tlf. 41 00 90. Der finner du bl.a. de som utarbeider Statistisk Årbok for Oslo.

Lykke til!

18. Kildehenvisninger

Generelt.

Alle opplysninger og tall som gjelder Oslo kommunes inntekter og utgifter er henta fra kommuneregnskapene og fra budsjett eller budsjettforslag. Tallene for åra t.o.m. 1980 er regnskapstall. For 1981 har vi måttet bruke tall fra vedtatt budsjett og for 1982 har vi brukt tall fra Finansrådmannens budsjettforslag. For enkelhets skyld har vi ikke oppgitt hvilket dokument som er kilden i hvert enkelt tilfelle. De som er interessert i dette skal gjerne få opplysninger ved å kontakte Oslo RVs kontor. I noen tilfelle har vi også brukt opplysninger fra kommunale utredninger og innstillinger som er offentlig tilgjengelig, men som ikke foreligger trykt.

Kap. 1. Den store omfordelingspolitikken.

- 1) Økonomisk utsyn over 1980. Utgitt av Statistisk Sentralbyrå, s. 135.
- 2) Samme kilde, s. 135.
- 3) Samme kilde s. 135.
- 4) Justert langtidsbudsjett for Oslo 1981—85, s. 6.
- 5) Statistisk ukehefte nr. 37/81.
- 6) Aftenposten, 10. april 1981.
- 7) Foredrag holdt på seminar for norske finansfolk. Her sitert etter gjengivelsen i Klassekampen 28/7-81.
- 8) Opplysningene er henta fra regjeringens Langtidsprogram 1982—85, kapitlet om Folkestrygdens økonomi.
- 9) Opplysningene er gjengitt bl.a. i sosialrådmannens og Kontoret for eldreomsorgs budsjettforslag for 1982. Det er et anslag på behovet, og ligger i alle fall ikke for høyt.

Kap. 4. Rik stat, fattige kommuner

- 1) Regna ut på grunnlag av opplysninger i innstillinga av 4. september 1981 fra Teknisk beredningsutvalg for kommuneøkonomien.
- 2) Samme kilde.

Kap. 5. Oslo i 80-åra.

- 1) Kgl. resolusjon av 4.9.81 om Kommuneplan for Oslo 1980—90. Stensilert utgave, side 3.
- 2) Samme kilde, side 4.
- 3) Samme kilde, side 14.

KLASSEKAMPEN

BLI ABONNENT

☐ Helårsab.	kr. 660	Navn: .....
☐ Halvårsab.	kr. 330	.....
☐ Kvartalsab.	kr. 170	.....
☐ Månedsab.	kr. 60	.....
☐ Lørd. avisa:	½ år kr. 75	Adresse: .....
☐	¼ år kr. 38	.....
☐	1 år kr. 150	.....

Klassekampen, Distribusjonen,
Boks 83 Bryn, Oslo 6

Poststed: .....

Oslo 1982 — en by i forfall

Alle — med unntak for de rikeste — blir ramma av opplegget i Oslos 1982-budsjett. Dyrere barnehager, dyrere strøm, dårligere og dyrere kollektivtransport... Ja, selv de bostedsløse — herbergistene og uteliggerne — skal yte 1,45 mill. kr. mer ved at «husleia» de betaler på Krohgen skal øke med 275 prosent.

Oslo kommune sørger for at budsjettet er nesten umulig å få tak i. Du skal vite minst mulig, mener kommunen. For at du skal få vite mest mulig, har Oslo Rød Valgallianse laga dette heftet.

Det er den eneste trykksaken som gir ei samla fremstilling av hovedtrekka i Oslos 1982-budsjett. I tillegg finner du grundige opplysninger om sammenhengen med statens økonomi og med økonomien til de som virkelig er rike. Du trenger dette heftet, som ei håndbok i kampen mot forfall og avgiftsøkninger i Oslo.

Pris kr. 20,-